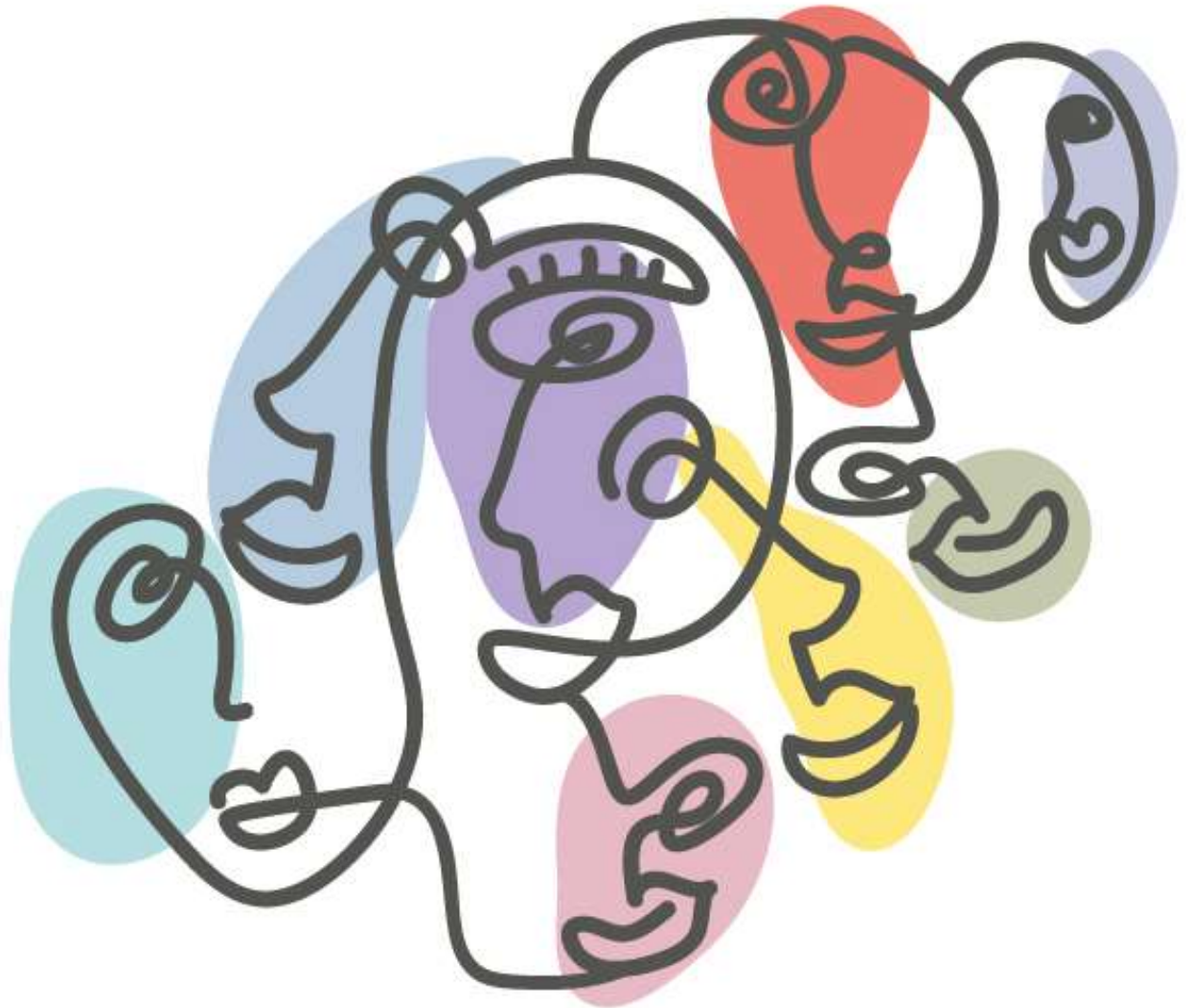

VOICES OF
IMMIGRANT
WOMEN

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

Σεμινάριο κατάρτισης
Μεταναστεύσεις, φύλο και ένταξη στο ευρωπαϊκό πλαίσιο:
Μια διεπιστημονική προσέγγιση

Ενότητα 4

Πρόσβαση των μεταναστριών στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πίνακας περιεχομένων

[Εισαγωγή](#)

[Αγορά εργασίας και γυναικεία μετανάστευση](#)

[Στρατηγικές ένταξης στην αγορά εργασίας που εφαρμόζονται από τις μετανάστριες στο σημερινό πλαίσιο](#)

[Υφιστάμενοι περιορισμοί που ευνοούν την ένταξη στην εργασία των νεοαφιχθεισών μεταναστριών και πρακτικές συστάσεις για την κατάλληλη παρέμβαση των επαγγελματιών από την οπτική γωνία του φύλου](#)

[Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο](#)

- [Ελλάδα](#)
- [Ισπανία](#)
- [Γαλλία](#)
- [Ιταλία](#)
- [Πορτογαλία](#)
- [Σλοβενία](#)

[Κεφάλαιο 5: ευρωπαϊκή διασταση](#)

[Έγγραφο διαθέσιμο για λήψη](#)

[Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες](#)

[Πηγές](#)

[Γλωσσари](#)

Εισαγωγή

Το σενάριο του βίντεο δραματοποιεί το πρόβλημα της υποβάθμισης και του αποκλεισμού που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι μετανάστριες με υψηλά προσόντα στην αγορά εργασίας. Αυτή η οπτική γωνία ανάλυσης επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των δυσκολιών που μπορεί να αντιμετωπίσουν όλες οι μετανάστριες στην αγορά εργασίας, παρά τα προσόντα τους, τις γλωσσικές τους δεξιότητες κ.λπ.

Έχοντας φτάσει στην Ευρώπη μέσω της διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης, η πρωταγωνίστριά μας έρχεται αντιμέτωπη με την απουσία ισοδυναμίας του διπλώματος και του τίτλου δικηγόρου που απέκτησε στη χώρα της και τη δυσκολία εύρεσης εργασίας εκτός του τομέα της περίθαλψης λόγω της ηλικίας της. Βρίσκεται αντιμέτωπη με προτάσεις εργασίας που δεν ανταποκρίνονται στην κατάρτιση ή τα επαγγελματικά της προσόντα. Αυτές οι προσφορές επισφαλούς και χαμηλής εξειδίκευσης εργασίας παρουσιάζονται ως στρατηγική και ρεαλιστική λύση για να έχει οικονομικούς πόρους ενώ περιμένει να πληρώσει για τις σπουδές ισοτιμίας του διπλώματός της.

Αγορά εργασίας και γυναικεία μετανάστευση

Το ζήτημα της γυναικείας εργασίας εμφανίστηκε ως αντικείμενο κοινωνικού αγώνα για τα φεμινιστικά κινήματα και

αντικείμενο μελέτης στις κοινωνικές επιστήμες στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Οι μετανάστριες γυναίκες παρουσιάζουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις ευρωπαϊκές αρχές. Η Gisèle Halimi, μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έχει αφιερώσει ένα κεφάλαιο στις μετανάστριες στο βιβλίο της για την κατάσταση των γυναικών αυτών στην Ευρώπη (*Plaidoyer pour l'égalité*, 1995). Παρουσιάζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες στην εξεύρεση εργασίας. Η συζήτηση για τη θέση των μεταναστριών στην αγορά εργασίας στη Γαλλία και στην Ευρώπη και για τους παράγοντες που εξηγούν την ένταξη ή τον αποκλεισμό τους συνεπάγεται ότι υπάρχει σαφές ενδιαφέρον για το θέμα αυτό από τους διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς (δημόσιες αρχές, συνδικάτα, ενώσεις, ΜΚΟ κ.λπ.). Επιπλέον, υπογραμμίζει τη σημασία του προσδιορισμού και της αναγνώρισης των πολλαπλών παραγόντων και, αν είναι δυνατόν, της αξιολόγησης των επιπτώσεών τους με βάση ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα. Στην Ευρώπη, η αγορά εργασίας είναι όπως κάθε άλλη: η ισορροπία προκύπτει από την αντιπαράθεση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Η αγορά εργασίας έχει ένα υψηλό ποσοστό εργαζομένων που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό και ένα πρόβλημα δυαδικότητας στην αγορά εργασίας μεταξύ ενός προστατευόμενου τομέα και ενός δεύτερου τομέα όπου η ευελιξία και η επισφάλεια είναι περισσότερο συγκεντρωμένες.

Χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας:

Όλο και περισσότερες μετανάστριες εργάζονται, αλλά **το ποσοστό δραστηριότητάς τους παραμένει χαμηλότερο** από εκείνο των μεταναστών ανδρών και των μη μεταναστών γυναικών. Είναι επίσης πιο πιθανό να **κατέχουν θέσεις εργασίας μερικής απασχόλησης, επισφαλείς, κατά κανόνα ακούσιες**. Απασχολούνται κυρίως σε έμμεσες υπηρεσίες προς ιδιώτες (βοηθοί μητέρων, οικονόμοι για ηλικιωμένους, καθαρίστριες, επιστάτριες), **καθώς και στον τομέα της περίθαλψης**. Είναι επίσης **πολυάριθμες σε υπηρεσίες που προσφέρουν ανειδίκευτες θέσεις εργασίας**, όπως η εστίαση, τα ξενοδοχεία, τα σούπερ μάρκετ, η καθαριότητα και οι υπηρεσίες για επιχειρήσεις. Αυτή η εξειδίκευση συνεπάγεται **μια επισφαλής επαγγελματική κατάσταση και μεγαλύτερη έκθεση στην ανεργία** που οι μετανάστριες υφίστανται εξαιτίας διπλών διακρίσεων στον κόσμο της εργασίας λόγω της πραγματικής ή υποτιθέμενης καταγωγής και λόγω του φύλου τους. Είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη η **λεγόμενη άτυπη απασχόληση**, όπου οι μετανάστριες εργάζονται χωρίς να έχουν δηλωθεί, και επομένως να είναι γνωστές και αναγνωρισμένες από τις κρατικές υπηρεσίες.

Θεσμοί που εμπλέκονται στην επαγγελματική ένταξη:

Στην επαγγελματική ένταξη των μεταναστριών εμπλέκονται διάφοροι δημόσιοι διοικητικοί φορείς και ενώσεις που δραστηριοποιούνται στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Οι κυβερνήσεις προωθούν τη δράση σε διάφορους τομείς των πολιτικών ένταξης και ενσωμάτωσης των γυναικών: ισοδυναμία δεξιοτήτων, γλωσσική κατάρτιση, αγορά εργασίας, επιχειρηματικότητα, εκπαίδευση, κατάρτιση, ισότητα των φύλων και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

Η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες εξαρτάται από τη νόμιμη διαμονή και την άδεια εργασίας. Αυτό αποκλείει τις γυναίκες που βρίσκονται σε παράνομη κατάσταση. Η πρόσβασή τους σε ιδρύματα για επαγγελματική ένταξη είναι ελάχιστη. Οι γυναίκες αυτές βρίσκονται σε πρόσθετες κοινωνικές, επαγγελματικές και οικονομικές δυσκολίες. Οι πρωτοβουλίες και οι υπηρεσίες της εναλλακτικής οικονομίας μπορούν να τους προσφέρουν σπάνια και άνευ όρων πρόσβαση, που θεωρείται πολύτιμο εφελτήριο και στήριξη στη διαδικασία μετανάστευσης και ένταξής τους.

Οι δυσκολίες του να είσαι «γυναίκα», «μετανάστρια» και «σε αναζήτηση εργασίας»:

Η είσοδος των μεταναστριών στην αγορά εργασίας είναι μεταγενέστερη και πιο περίπλοκη από εκείνη των αλλοδαπών ανδρών ή γυναικών λόγω ειδικών και πρόσθετων εμποδίων που σχετίζονται με το φύλο τους ή/και τη μεταναστευτική τους πορεία: **απόκτηση άδειας διαμονής (και ανανεώσεις) και άδειας εργασίας, γλωσσικές δεξιότητες, πρόσβαση στην πληροφόρηση, έλλειψη προσόντων, έλλειψη επαγγελματικού και κοινωνικού δικτύου, δυσκολίες κινητικότητας, δυσκολίες στη φροντίδα των παιδιών, στερεότυπα που σχετίζονται με την καταγωγή τους, διακρίσεις κατά την πρόσληψη, σημαντικότερες μισθολογικές διαφορές μεταξύ των γυναικών, έκθεση σε διάφορες μορφές βίας, αναντιστοιχία θέσεων εργασίας και υπερείδευση των μεταναστριών με υψηλά προσόντα**, κ.λπ.

Για όσες έχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, προσόντων και/ή επιβεβαιωμένη επαγγελματική εμπειρία στις χώρες καταγωγής τους, οι δυσκολίες τους στην αγορά εργασίας φαίνονται στην **εμπειρία της επαγγελματικής υποβάθμισης**. Ανεξάρτητα από την εθνικότητα, οι γυναίκες έχουν συστηματικά περισσότερες πιθανότητες να υποβιβαστούν σε θέσεις κατώτερες των προσόντων τους. Οι μετανάστριες (εξαιρουμένων των Ευρωπαίων μεταναστών) δυσκολεύονται περισσότερο να βρουν εργασία, και πολύ περισσότερο εργασία που να ανταποκρίνεται στην εκπαίδευσή τους. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί, εν μέρει, από τις διακρίσεις και τα στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο και την καταγωγή τους. Επιπλέον, **κάθε δίπλωμα που αποκτάται στο εξωτερικό δεν αναγνωρίζεται με συνέπεια**, γεγονός που αποτελεί πρόσθετο εμπόδιο για τις μετανάστριες. Ενδέχεται να δεχτούν θέσεις εργασίας που

δεν ανταποκρίνονται στο προφίλ τους από ανάγκη επιβίωσης.

Οι μετανάστριες **υπερεκπροσωπούνται στα λεγόμενα επαγγέλματα «φροντίδας»**, θέσεις εργασίας σε ένταση προς τις οποίες οι διάφορες υπηρεσίες μπαίνουν στον πειρασμό να κατευθύνουν τις μετανάστριες, επειδή αυτοί οι προσανατολισμοί οδηγούν ταχύτερα σε προσλήψεις. Επίσης, σε αυτές τις δραστηριότητες με ιδιώτες είναι που **συγκεντρώνεται κυρίως η άτυπη εργασία**. Οι γυναίκες μπορούν να επιλέξουν να εργαστούν με την ιδέα να κερδίσουν περισσότερα χωρίς να πληρώσουν φόρους ή να αναγκαστούν να δεχτούν άτυπη εργασία αν δεν έχουν άδεια εργασίας. Στην περίπτωση αυτή, εκτίθενται σε πρόσθετους κινδύνους εκμετάλλευσης και στην απουσία κοινωνικής και επαγγελματικής προστασίας. Επιπλέον, εάν κακοποιούνται και υφίστανται εκμετάλλευση στην εργασία τους, μπορεί να φοβούνται νομικές συνέπειες για την αδήλωτη εργασία τους, γεγονός που θα τους αποτρέψει από το να αναζητήσουν βοήθεια.

Επιπλέον, η συμμετοχή των μεταναστριών στην αγορά εργασίας εξαρτάται **από τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να διαπραγματευτούν τον επαναπροσδιορισμό και την κατανομή των οικιακών τους ευθυνών**, γεγονός που μπορεί να τις εμποδίσει να συμμετάσχουν πλήρως στην αγορά εργασίας και σε προγράμματα ένταξης, αξιολόγησης δεξιοτήτων, μέτρων κατάρτισης και επανακατάρτισης κ.λπ.

Διαδικτυακές πηγές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τους μετανάστες εκτός ΕΕ

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1274&langId=en>

Αυτός ο δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρουσιάζει τις πληροφορίες σχετικά με την ένταξη των μεταναστών που δεν είναι μέλη της ΕΕ.

ΟΟΣΑ, «Gaps in the EU Labour Market Participation Rates: an intersectional assessment of the role of gender and migrant status», 2020.

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121425>

Η μελέτη αυτή αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι διασταυρούμενες κοινωνικές καταστάσεις διαμορφώνουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στο φύλο και την ιδιότητα του μετανάστη. Δείχνει για παράδειγμα: όταν εργάζονται, οι μετανάστριες είναι πιο πιθανό να έχουν περισσότερα προσόντα για την εργασία τους από ό,τι οι ντόπιες γυναίκες.

ΟΟΣΑ & ΔΟΕ, «Tackling Vulnerability in the Informal Economy», 2019.

https://read.oecd-ilibrary.org/development/tackling-vulnerability-in-the-informal-economy_939b7bcd-en#page1

Η έκθεση αυτή αφιερώνει ένα κεφάλαιο για την ανάλυση της διάστασης του φύλου στην άτυπη οικονομία. Παρέχει στοιχεία για τις ανισότητες μεταξύ των φύλων στην άτυπη απασχόληση και παρουσιάζει τους περιορισμούς λόγω φύλου στα αποτελέσματα της απασχόλησης και στην πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Επίσης, προσδιορίζονται οι προτεραιότητες για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής μέσα από την οπτική γωνία του φύλου.

ΟΟΣΑ, «Is Informal Normal? Towards More and Better Jobs in Developing Countries. Women in Informal Employment. What Do We Know and What Can We Do?»

https://read.oecd-ilibrary.org/development/is-informal-normal/women-in-informal-employment_9789264059245-6-en#page1

Η έκθεση αυτή εξηγεί την κατάσταση των γυναικών στην άτυπη απασχόληση και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν. Επισημαίνει ταυτόχρονα τις διάφορες στρατηγικές που μπορούν να εφαρμοστούν με την ενδυνάμωση των γυναικών μέσω της εκπαίδευσης, της παροχής φροντίδας των παιδιών και της μικροχρηματοδότησης.

Kofman, E. «Towards a gendered evaluation of (Highly) skilled immigration policies in Europe» *International Migration*, 2014, 52(3): 116- 28. DOI: 10.1111/imig.12121

Στρατηγικές ένταξης στην εργασία που εφαρμόζονται από τις μετανάστριες στο σημερινό

πλαίσιο

Η κατάσταση της απασχόλησης των μεταναστριών αναφέρεται γενικά για να αναδειχθούν τα προβλήματα των διακρίσεων, της ανεργίας και των δυσκολιών ένταξης. Όμως, αυτή η πραγματικότητα τείνει συχνά να επισκιαίνει την ποικιλία των αντιδράσεων είτε ατομικά είτε συλλογικά των μεταναστριών για την αντιμετώπιση των πολύ πραγματικών δυσκολιών στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Όπως αναφέραμε στο πρώτο κεφάλαιο, οι μετανάστριες εργάζονται σε θέσεις εργασίας με λιγότερα προσόντα. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη ανασφάλεια και επηρεάζονται περισσότερο από τη μερική απασχόληση.

Διαφοροποιημένες στρατηγικές για την πρόσβαση στην απασχόληση

Παρόλο που οι μετανάστριες έχουν πρόσβαση σε λιγότερες θέσεις εργασίας, διαθέτουν συγκεκριμένους πόρους που αποτελούν περιουσιακά στοιχεία στην αγορά εργασίας. Επωφελούνται από ένα **κοινωνικό και κοινοτικό δίκτυο** που αποδεικνύεται αποτελεσματικό στην εξεύρεση εργασίας και στην επένδυση στην επιχειρηματικότητα. Η αλληλεγγύη της καταγωγής τους και των δεσμών τους είναι ένας σημαντικός κοινωνικός πόρος. Η **γνώση της χώρας υποδοχής και οι γλωσσικές δεξιότητες** μπορούν να βοηθήσουν στην αναζήτηση εργασίας. Ο οικονομικός ρόλος των αλλοδαπών καλύπτει διάφορες διαστάσεις. Η πρώτη από αυτές είναι ο ρόλος της «υποστήριξης» της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας υποδοχής. Με την εγκατάστασή τους στην Ευρώπη, οι μετανάστριες παρέχουν το απαραίτητο εργατικό δυναμικό για την επέκταση ορισμένων τομέων της οικονομίας. Πράγματι, πέρα από την ποσοτική διάσταση, υπάρχει και μια ποιοτική διάσταση που πρέπει να ληφθεί υπόψη: οι μετανάστριες αναλαμβάνουν θέσεις εργασίας που έχουν παραμεληθεί για λόγους αμοιβής, συνθηκών εργασίας ή κοινωνικής αναγνώρισης. Αυτό επιτρέπει την εύρυθμη λειτουργία αυτών των τομέων και συμβάλλει στη διατήρηση του οικονομικού συστήματος: **οι υποχρεωτικές εισφορές που καταβάλλουν οι μετανάστες επιτρέπουν τη χρηματοδότηση του κοινωνικού και φορολογικού συστήματος.**

Πέραν αυτού του οικονομικού ρόλου «εξ ορισμού», οι πόροι των διαφόρων κοινοτήτων τους επέτρεψαν να επενδύσουν σε συγκεκριμένα επαγγέλματα και τομείς, λόγω της δύναμης των δικτύων τους. Μπορούμε λοιπόν να δούμε ότι οι μετανάστριες επωφελούνται από συλλογικές στρατηγικές που συνδέονται με μια κοινότητα μελών που τους παρέχει υπηρεσίες εκτός αγοράς, οι οποίες συνδέονται με συστήματα αλληλοβοήθειας, ανταλλαγή πληροφοριών και μια λογική δικτύου που ευνοεί τη διείσδυση και την ανάπτυξη στοχευμένων αγορών. Έτσι, τα συνεταιριστικά δίκτυα δομούνται εν μέρει γύρω από κοινοτικές βάσεις που ομοσπονδοποιούν τους διάφορους φορείς. Μπορεί κανείς να πει ότι οι συλλογικές στρατηγικές που αναπτύσσουν οι μετανάστες αποτελούν μια μορφή απάντησης στα προβλήματα της κλειστής αγοράς εργασίας. Μέσω της δύναμης των δικτύων μπορούν να αντισταθμίσουν τα σημαντικά μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν στην αγορά εργασίας.

Η **επιχειρηματικότητα** είναι μια άλλη πιθανή επιλογή για αυτές τις γυναίκες, καθώς τους επιτρέπει να παρακάμψουν τη δυσκολία ένταξης σε μια περιοριστική, κυμαινόμενη και με διακρίσεις αγορά εργασίας. Η οικονομική δραστηριότητα υπερβαίνει την απλή λογική της δημιουργίας πλούτου. Αναπτύσσει τις δυνατότητες κοινωνικής ένταξης και κοινωνικοποίησης. Πιο ευάλωτες όσον αφορά την απασχόληση, οι μετανάστριες είναι πιο πιθανό να ιδρύσουν επιχειρήσεις για να αποκτήσουν κύρος ή μια θέση εργασίας παρά με στόχο να πλουτίσουν. Οι τομείς δραστηριότητας στους οποίους οι μετανάστριες δημιουργούν τις επιχειρήσεις τους τείνουν να «κανονικοποιηθούν»: προηγουμένως συγκεντρωμένες στους τομείς της εστίασης και του τοπικού εμπορίου, τώρα επενδύουν σε όλους τους τομείς της οικονομίας (δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, ελεύθερα επαγγέλματα κ.λπ.). **Πολλές από αυτές επενδύουν σε εθνικές θέσεις και κινητοποιούν τα κοινοτικά τους δίκτυα.**

Λόγω των δυσκολιών να βρουν μια θέση εργασίας που να ανταποκρίνεται στα προσόντα τους, οι μετανάστριες αναγκάζονται συχνά να επαναπροσδιορίσουν τις επαγγελματικές τους προσδοκίες και δεν είναι σπάνιο να δέχονται μια «**δουλειά επιβίωσης**» για να συντηρηθούν. Η επιλογή αυτή είναι συχνά αποτέλεσμα στρατηγικών που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, όπως η οικογενειακή κατάσταση των γυναικών αυτών και ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου τους μέσα στο νοικοκυριό.

Οι **διαδοχικές μεταναστεύσεις και τα σχέδια κινητικότητας** αποτελούν άλλες στρατηγικές και εμφανίζονται ως μια εύλογη διέξοδος από μια κατάσταση αποκλεισμού από την αγορά εργασίας ή ως μια πιθανή διέξοδος προς την επίτευξη μιας καριέρας. Επισημαίνουμε, για παράδειγμα, τα φαινόμενα των συνοριακών εργαζομένων που διασχίζουν τα σύνορα για ένα καλύτερο μέλλον, ιδίως σε περιζήτητα επαγγέλματα με υψηλή εξειδίκευση, ενώ ταυτόχρονα αποδεικνύουν τις δυσκολίες πρόσβασης στη στέγαση- δεύτερα σχέδια κινητικότητας μετά την απόκτηση άδειας διαμονής που διευρύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μέτρα πολιτικής για την ένταξη των μεταναστριών εν μέσω της πανδημίας Covid-19

Η επαγγελματική ένταξη των μεταναστριών αποτελεί μείζον ζήτημα σε πολλές χώρες. Στη συμβολή της αλληλεγγύης, του κοινωνικού αντίκτυπου και της οικονομικής σημασίας, το θέμα είναι ένα από τα μείζονα ζητήματα που έχουν αποκτήσει σημασία κατά τη διάρκεια αυτής της υγειονομικής κρίσης. Η πανδημία κατέστησε εμφανή τον αναντικατάστατο ρόλο των μεταναστριών που εργάζονται σε δραστηριότητες φροντίδας και άλλες λεγόμενες «βασικές» υπηρεσίες και επαγγέλματα που διατηρούν τη λειτουργία της κοινωνίας.

Από τη μία πλευρά, η πανδημία Covid-19 επιδείνωσε τις κοινωνικές ανισότητες, από τις οποίες οι γυναίκες υπέφεραν ήδη περισσότερο, εκθέτοντας ευάλωτες θέσεις στην απασχόληση, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις υπηρεσίες υγείας. Από την άλλη πλευρά, η βία λόγω φύλου αυξήθηκε επίσης ως αποτέλεσμα των οικονομικών και κοινωνικών πιέσεων σε ένα πλαίσιο περιορισμών μετακίνησης και μέτρων απομόνωσης. Έτσι, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα ένταξης για τις μετανάστριες προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις των περιόδων εγκλεισμού που συνδέονται με τον κορωνοϊό. Πολλές ενώσεις και ιδρύματα κινητοποιήθηκαν για τη συνέχιση της υποστήριξης και προσάρμοσαν τους τρόπους φροντίδας τους για να διατηρήσουν τη σύνδεση με το κοινό (ατομική τηλεφωνική επαφή, ομάδα WhatsApp, ανάπτυξη διαδικτυακών εκπαιδευτικών ενοτήτων κ.λπ.)

Διαδικτυακές πηγές

L'intégration des femmes migrantes en France: politiques et mesures

<https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europeen-des-migrationsREM3/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM2>

Η παρούσα έκθεση αποσκοπεί στην κατανόηση του βαθμού στον οποίο οι γυναίκες μετανάστριες λαμβάνονται ειδικά υπόψη στις πολιτικές και τα μέτρα ένταξης στη Γαλλία.

JRC (2020), Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response

https://ec.europa.eu/knowledge4policy/sites/know4pol/files/key_workers_covid_0423.pdf

Το σημείωμα αυτό παρουσιάζει τη συμβολή των μεταναστών εργαζομένων κατά τη διάρκεια της συγκυρίας του Covid-19 και τις προσπάθειές τους να διατηρήσουν τις βασικές υπηρεσίες σε λειτουργία. Η κρίση του Covid-19 μόλις έκανε πιο εμφανή τον βασικό τους ρόλο.

Υφιστάμενοι περιορισμοί που ευνοούν την εργασιακή ένταξη των νεοαφιχθεισών μεταναστριών και πρακτικές συστάσεις για μια επαρκή παρέμβαση των επαγγελματιών από την οπτική γωνία του φύλου

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια προοδευτική ευαισθητοποίηση των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στο ζήτημα της επαγγελματικής ένταξης των μεταναστριών. Τον Νοέμβριο του 2008, τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαίωσαν την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών, την καταπολέμηση των διακρίσεων και της βίας.

Η προσέγγιση του φύλου στις ευρωπαϊκές πολιτικές

Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (EWL) που ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2010 ορίζει κοινές θέσεις και στρατηγικές όπως παρακάτω:

- Προώθηση της ίσης μεταχείρισης, των δικαιωμάτων και της καλύτερης ένταξης των γυναικών στην Ευρώπη,
- Συμβολή στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών πολιτικών που έχουν θετικό αντίκτυπο στη ζωή των γυναικών,
- Ενθάρρυνση της διάδοσης των κοινωνικών πολιτικών και της υλοποίησης δράσεων που απευθύνονται σε γυναίκες με ειδικές ανάγκες,
- Να εκπροσωπεί τα μέλη του δικτύου και να ασκεί πιέσεις για την υπόθεση των μεταναστριών,
- Υποστήριξη των οργανώσεων και των κινημάτων των μεταναστριών μέσω δραστηριοτήτων ενημέρωσης και κατάρτισης.

Στόχος είναι να ξεπεραστούν οι δυσκολίες πρόσβασης των μεταναστριών στην απασχόληση, ιδίως λόγω της διαφορετικής καταγωγής τους και της έλλειψης γνώσης της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης. Από την άλλη πλευρά, οι νεοαφιχθείσες μετανάστριες είναι πιο πιθανό να υποστούν βία λόγω της επισφαλούς κατάστασής τους, είναι σημαντικό να εφαρμοστούν δράσεις προστασίας και προώθησης για την ένταξή τους.

Είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθούν **δράσεις ευαισθητοποίησης** των επαγγελματιών υποστήριξης (κοινωνικές υπηρεσίες, νομική βοήθεια κ.λπ.), προκειμένου να εντοπίσουν και να αναγνωρίσουν τις δεξιότητες των νεοαφιχθεισών μεταναστριών.

Θα μπορούσαν να παρέχονται εκπαιδευτικά σεμινάρια με την οπτική γωνία του φύλου για τους επαγγελματίες ή τις υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς (ισότητα των φύλων, εργασία, κατάρτιση, δικαιώματα, μετανάστευση και ένταξη, καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών κ.λπ.)

Κινητοποίηση τοπικών φορέων (ΜΚΟ, ενώσεις, δίκτυα κ.λπ.) για την καλύτερη ενημέρωση των μεταναστριών το συντομότερο δυνατό μετά την άφιξή τους (π.χ. πρόσβαση σε δικαιώματα, υπηρεσίες επαγγελματικής ένταξης, ευκαιρίες κατάρτισης κ.λπ.) - **έγκαιρες δράσεις και μακροπρόθεσμες επενδύσεις**. Αυτό μπορεί να διευκολύνει την **παροχή πληροφοριών απευθείας** στις αλλοδαπές γυναίκες σχετικά με τα μέτρα στήριξης που είναι διαθέσιμα για να τις βοηθήσουν να βρουν εργασία.

Θα πρέπει να εμπεδωθούν πολιτικές **που να διευκολύνουν την αναγνώριση των δεξιοτήτων και την πρόσβαση στην απασχόληση** των αλλοδαπών γυναικών και να προωθήσουν τη **συμμετοχή των μεταναστριών** στη δημιουργία γνώσεων, στη χάραξη πολιτικής. Μια ειδική πολιτική θα μπορούσε να είναι πολύ χρήσιμη όσον αφορά **την οικονομική εγγύηση και την υποστήριξη** (π.χ. καθολικό εισόδημα) για τις μετανάστριες κατά τη μεταβατική περίοδο: η εγγύηση αυτή επιτρέπει στις μετανάστριες να είναι ανεξάρτητες και τις βοηθά να ξεφύγουν από την εκμετάλλευση και την κυριαρχία σε διάφορες μορφές επίσημης ή ανεπίσημης εργασίας, τις πολλαπλές εξαρτήσεις από την οικογένειά τους, τους ελέγχους και τις πιέσεις από την ομάδα στην οποία ανήκουν.

Είναι αναγκαία τα δίκτυα και οι ανταλλαγές μεταξύ των υπηρεσιών υποστήριξης, των φορέων χάραξης δημόσιας πολιτικής, των πανεπιστημιακών ερευνητών και των μεταναστριών. Έτσι μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα την κατάσταση της επαγγελματικής ένταξης των γυναικών γενικά και των αλλοδαπών γυναικών ειδικότερα, για παράδειγμα με τη συλλογή ευρωπαϊκών καλών πρακτικών και εμπειριών.

Η διάδοση των ερευνητικών αποτελεσμάτων σχετικά με την επαγγελματική ένταξη των μεταναστριών ευνοεί την αποδόμηση των στερεοτύπων στα οποία υπόκεινται και θα μπορούσε να βελτιώσει τον προσανατολισμό των γυναικών προς την αντίστοιχη απασχόληση.

Διαδικτυακές πηγές

Jane Freedman, «Women, Migration and Activism in Europe»

<https://journals.openedition.org/amnis/604?lang=en>

Η εργασία αυτή αναλύει πώς τα έμφυλα πρότυπα σχετικά με τη μετανάστευση χαρακτηρίζουν την κατάσταση των γυναικών κατά την ένταξή τους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Δείχνει πώς οι γυναίκες παλεύουν για τα δικαιώματά τους μέσα σε αυτές τις κοινωνίες και αγωνίζονται ενάντια στα πρόσθετα εμπόδια που συναντούν σε σύγκριση με τους άνδρες μετανάστες: για παράδειγμα, εκείνα που αφορούν τη σφαίρα της οικιακής εργασίας και της φροντίδας.

Παγκόσμια Τράπεζα, «The Long Shadow of Informality: Challenges and Policies», 2021

<https://www.worldbank.org/en/research/publication/informal-economy>

Η μελέτη αυτή αναλύει την έκταση και τους συσχετισμούς της άτυπης οικονομίας και τις επιπτώσεις της για μια διαρκή οικονομική ανάκαμψη από την κρίση του Covid. Βοηθά στην κατανόηση του φαινομένου της άτυπης απασχόλησης σε μια παγκόσμια θεώρηση με ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση και με συστάσεις για πολιτικές και δράσεις που σχετίζονται με το συγκεκριμένο πλαίσιο.

Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη

Amandine Bach, «Social Integration of Ethnic Minority Women: Policy Proposals»

Ακρόαση της επιτροπής FEMM, 7 Απριλίου 2010 - Σημειώσεις ομιλίας

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjg54GE3OX1AhXCyYUKHY60A1IQFnoECAQQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.europarl.europa.eu%2Fcmsdata%2F61683%2Fatt_20100407ATT72310-1901284098045286488.pdf&usg=AOvVaw3ePIJhGQ85ef6CtDeWsJSo

Αυτές οι σημειώσεις ομιλίας απαρτιθούσαν τις διάφορες συστάσεις του EWL σχετικά με τις μετανάστριες γυναίκες και την ένταξή τους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Johannes Jütting & Angela Luci & Christian Morrisson, «Why Do so many Women End up in Bad Jobs?: A Cross-country Assessment», Έγγραφο εργασίας του Κέντρου Ανάπτυξης του ΟΟΣΑ 287, OECD Publishing, 2010.

https://www.oecd-ilibrary.org/fr/why-do-so-many-women-end-up-in-bad-jobs_5kmlh1rz6br0.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpaper%2F5kmlh1rz6br0-en&mimeType=pdf

Το παρόν έγγραφο επικεντρώνεται στο ζήτημα της «θηλυκοποίησης των κακών θέσεων εργασίας» στις αναπτυσσόμενες χώρες, αναλύοντας το ρόλο των κοινωνικών θεσμών, των κοινωνικών κανόνων και των άτυπων νόμων στη διαμόρφωση της αγοράς εργασίας.

Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

Ελλάδα

Η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας της αποτελούν τα σκαλοπάτια της διαδικασίας ένταξης για όλες τις μετανάστριες. Ωστόσο, ο καταμερισμός της εργασίας εγκλωβίζει τις μετανάστριες, σχεδόν αποκλειστικά στον άτυπο τομέα της αγοράς εργασίας της χώρας. Στην Ελλάδα, οι μετανάστριες έχουν γίνει μέρος μιας εφεδρείας φτηνών εργατικών χεριών που ανανεώνεται συνεχώς, ενώ ο καταμερισμός της εργασίας ωθεί και παγιώνει τις μετανάστριες σε μισθωτή εργασία και σε θέσεις εργασίας χαμηλού κύρους/χαμηλού μισθού, διακρίνοντάς τες ανάλογα με την τάξη, το φύλο, τη φυλετική-εθνική καταγωγή και τον τρόπο εισόδου στη χώρα. Στην Ελλάδα, οι γυναίκες μετανάστριες απασχολούνται ως οικιακές βοηθοί (καθαριότητα-φροντίδα) με απευθείας πρόσληψη σε νοικοκυριά Ελλήνων εργοδοτών για να συντηρήσουν τις ίδιες και κυρίως τις οικογένειές τους στην πατρίδα τους.

Στην ελληνική κοινωνία εξακολουθεί να υπάρχει ζήτηση για οικιακές βοηθούς, ιδιαίτερα για γυναίκες συμβασιούχους, λόγω των ελλείψεων του εθνικού συστήματος πρόνοιας, όχι μόνο από την ανώτερη αλλά και από τη μεσαία τάξη, τόσο λόγω της ανάγκης των εργοδοτών να μεταθέσουν το βάρος της φροντίδας του σπιτιού και της οικογένειας όσο και ως εκπλήρωση του status quo. Όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών μεταναστριών στους κύριους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, το 59,4% των γυναικών μεταναστριών βρίσκεται στον τομέα των νοικοκυριών και ακολουθούν οι δραστηριότητες παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης με 17,2%, η μεταποίηση με 7,2%, η γεωργία, η δασοκομία και η αλιεία με 3,5% και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 2,7%. Η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται στο 29,4% του ΑΕΠ της χώρας. Επιπλέον, το ποσοστό των ανασφάλιστων εργαζομένων είναι από τα υψηλότερα παγκοσμίως (37,3%), όπως και το ποσοστό των παράτυπων μεταναστών που εργάζονται (4,4%). Ο νόμος 4375/2016, άρθρα 69 και 71, προβλέπουν πλήρη και αυτόματη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας (μισθωτή εργασία- παροχή υπηρεσιών ή έργου- άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.). Ωστόσο, στην πραγματικότητα, τα ποσοστά ανεργίας είναι πολύ υψηλά, γεγονός που αποδίδεται εν μέρει, αλλά όχι αποκλειστικά, στην έλλειψη γνώσης της ελληνικής γλώσσας. Επιπλέον, οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εγγραφή τους σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς η πλειονότητά τους δεν μπορεί να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία (πτυχία λυκείου, διπλώματα κ.λπ.) για το μορφωτικό τους υπόβαθρο, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους. Οι συστάσεις για βελτίωση περιλαμβάνουν: Έγκαιρη αξιολόγηση δεξιοτήτων, δικτύωση με εργοδότες, κατάρτιση και πρακτική άσκηση, ενημέρωση σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα και εκμάθηση γλωσσών.

Η Εθνική Στρατηγική Ένταξης 2019 περιλάμβανε μέτρα πολιτικής όπως: καταγραφή και αναγνώριση των προσόντων και των δεξιοτήτων (4.1.), χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού υπόβαθρου, της εργασιακής εμπειρίας και του επαγγελματικού προφίλ των δικαιούχων και των αιτούντων διεθνή προστασία (4.1.1.), δημιουργία πληροφοριακού συστήματος για την ποιοτική και ποσοτική επεξεργασία των δεδομένων της χαρτογράφησης των δεξιοτήτων και τη διασύνδεσή του με τις σχετικές υπηρεσίες (4.1.2.). Όσον αφορά τα μέτρα πολιτικής για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας (4.2.): Προώθηση της απασχόλησης στην αγροτική οικονομία και στους δικαιούχους μεταποίησης (4.2.1.), διεθνής προστασία (4.2.2.), καθοδήγηση, κατάρτιση και πρακτική άσκηση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας (4.3.1.), προώθηση της μικροεπιχειρηματικότητας (νεοφυείς επιχειρήσεις) (4.3.). Από τη μία πλευρά, η πανδημία Covid-19 επιδείνωσε τις κοινωνικές ανισότητες, από τις οποίες οι γυναίκες υπέφεραν ήδη περισσότερο, εκθέτοντας τρωτά σημεία στην απασχόληση, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις υπηρεσίες υγείας. Από την άλλη πλευρά, η βία λόγω φύλου αυξήθηκε επίσης ως αποτέλεσμα των οικονομικών και κοινωνικών πιέσεων σε ένα πλαίσιο περιορισμών μετακίνησης και μέτρων απομόνωσης. Έτσι, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα ένταξης για τις μετανάστριες προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις των περιόδων εγκλεισμού που συνδέονται με τον κορωνοϊό. Πολλές ενώσεις και ιδρύματα κινητοποιήθηκαν για τη συνέχιση της υποστήριξης και προσάρμοσαν τους τρόπους φροντίδας τους για να διατηρήσουν τη σύνδεση με το κοινό (ατομική τηλεφωνική επαφή, ομάδα WhatsApp, ανάπτυξη διαδικτυακών εκπαιδευτικών ενοτήτων κ.λπ.)

Πηγές

Αυλώνα, Ν. κ.ά. (2022). Deliverable 3.2 – Report on migrant women needs to be entrepreneur. Approaches To valorise the High ENtrepreneurial potential of migrant women to contribute to their social and economic

integration (Προσεγγίσεις αξιοποίησης του υψηλού επιχειρηματικού δυναμικού μεταναστών γυναικών με σκοπό την κοινωνική και οικονομική τους ενσωμάτωση)- ATHENA. (957906-AMIF- 2019-AG-CALL). Αθήνα: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ).

https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2022/02/D3.2_ELIAMEP_Report.pdf

Το έργο ATHENA επιδιώκει να μειώσει το χάσμα στα αποτελέσματα της ένταξης μεταξύ των μεταναστών ανδρών και των μεταναστριών, βελτιώνοντας την επιχειρηματικότητα των μεταναστριών μέσω ενισχυμένων υπηρεσιών για, πολιτικών που σχετίζονται με και υποστήριξης των γυναικών μεταναστριών επιχειρηματιών.

Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos (2018). Έκθεση σχετικά με τις καλές πρακτικές (Παραδοτέο 1.1 του έργου LION). Συνθετική έκθεση. Έκθεση μέρος του έργου Local Alliance for Integration «776213/LION» (AMIF-2016-AG-INTE). Αθήνα: Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos.

<http://allianceforintegration.eu/wp-content/uploads/2019/07/D1.1-Report-on-best-practices.pdf>

Η παρούσα έκθεση επιχειρεί να παρουσιάσει την πολιτική και τις καλές πρακτικές σε επίπεδο ΕΕ και κρατών-μελών της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας, σχετικά με την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικής φροντίδας και της διαπολιτισμικής συνύπαρξης.

Φούσκας, Θ., Χατζόπουλος, Β., Γρηγορίου, Π., Καραμπελιάς, Γ., Τσομπάνογλου, Γ., de Maio, A., Καζάνας, Κ. και Μηνέ, Φ. (2018). Labour market integration of third-country nationals in EU member states. Αθήνα: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου (ΕΟΔΔ)/Ελληνικό Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής/Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

<http://emn.immigration.gov.gr/en/repository/send/25-2018/67-emn-study-1-2018-labour-market-integration-of-third-country-nationals-in-eu-member-states>

Η Εστιασμένη Μελέτη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης για το έτος 2018 αποσκοπεί στην ενημέρωση των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για όλες τις εξελίξεις αναφορικά με τις πολιτικές ένταξης στην αγορά εργασίας που απευθύνονται σε υπηκόους τρίτων χωρών στην Ελλάδα.

Φούσκας, Τ., Martiniello, M., Κουλιεράκης, Γ., Οικονόμου, Κ., de Maio, A. και Μηνέ, Φ. (2020). Ετήσια έκθεση 2019 για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ελλάδα: Εθνική έκθεση: Μέρος 2 και παράρτημα στατιστικών στοιχείων. Αθήνα: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου (EPLO)/Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου/Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

https://ec.europa.eu/home-affairs/document/download/69914d51-b606-447b-95f3-2e4af9f982a2_en

Η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής του 2019 έχει ως στόχο την ενημέρωση των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για όλες τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα κατά το έτος 2019, στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ελλάδα.

Φούσκας, Θ. και Κουλιεράκης, Γ. (2022). «Demystifying Migration Myths: Social Discourse on the Impact of Immigrants & Refugees in Greece», Special Issue of Urbanities, τεύχος 12 Προσάρτημα 5, 9-28, στο Greek Crisis and Inequalities: Anthropological Views φιλοξενούμενος-επιμελητής ο καθηγητής Μ. Σπυριδάκης.

<https://www.anthrojournal-urbanities.com/wp-content/uploads/2022/01/5-Fouskas-Koulierakis.pdf>

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην ανάλυση στατιστικών καταγραφών και δημοσιογραφικών ρεπορτάζ. Η συζήτηση επικεντρώνεται στην απομυθοποίηση των αρνητικών αντιλήψεων, στερεοτύπων και μύθων σχετικά με τους μετανάστες, τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες σε αστικούς τόπους, εξετάζοντας τον κοινωνικό λόγο για τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία.

Ισπανία

Η αγορά εργασίας των μεταναστριών στην Ισπανία ορίζεται συχνά ως επισφαλής. Οι νεοαφιχθείσες μετανάστριες αναγκάζονται, στις περισσότερες περιπτώσεις, να εργάζονται ως οικιακές βοηθοί, ως προσωρινό στάδιο ένταξης

μέχρι να βρουν μια πιο σταθερή εργασία. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ισπανία, το μεταναστευτικό μοντέλο έχει αναπτυχθεί ως απάντηση στις απαιτήσεις φροντίδας. Η διοικητική νομιμοποίηση ευνόησε τις γυναίκες που εκτελούν αυτού του είδους την εργασία [1]. Για παράδειγμα, τα στοιχεία του 2015 της έρευνας για τις γυναίκες μετανάστες [2] έδειξαν ότι στην Ισπανία, το 58% των θέσεων εργασίας των μεταναστριών από χώρες εκτός ΕΕ συγκεντρώνονταν γύρω από τρία επαγγέλματα: οικιακές εργασίες και εργασίες φροντίδας, καθαριότητα και σερβιτόρα.

Παρόλο που έχουν δημιουργηθεί δίαυλοι για την επικύρωση των προσόντων των αλλοδαπών, τα εμπόδια παραμένουν ιδιαίτερα εμφανή. Στην Ισπανία, οι απαιτήσεις για την αναγνώριση των αλλοδαπών πανεπιστημιακών πτυχίων ρυθμίζονται από το «βασιλικό διάταγμα 967/2014, της 21ης Νοεμβρίου, το οποίο καθορίζει τις απαιτήσεις και τη διαδικασία για την αναγνώριση και τη δήλωση της ισοδυναμίας των πτυχίων και των επίσημων πανεπιστημιακών ακαδημαϊκών επιπέδων και για την επικύρωση των αλλοδαπών σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τη διαδικασία για τον προσδιορισμό της αντιστοιχίας με τα επίπεδα του ισπανικού πλαισίου προσόντων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα επίσημα πτυχία Αρχιτέκτονα, Μηχανικού, Πτυχίο, Τεχνικού Αρχιτέκτονα, Τεχνικού Μηχανικού και Πτυχιούχου». Ο μέσος χρόνος διεκπεραίωσης είναι δύομισι έτη. Ως αποτέλεσμα, το Υπουργείο Πανεπιστημίων δεσμεύτηκε, το 2021, να μειώσει αυτές τις προθεσμίες σε λιγότερο από έξι μήνες [3]. Πολλές γυναίκες είτε εγκαταλείπουν τη διαδικασία επικύρωσης των πτυχίων τους είτε τα αποκτούν μόνο μετά από πολλά χρόνια. Οι δυσκολίες τους περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: το υψηλό κόστος της επικύρωσης- την ανάγκη να πάρουν πτυχία που είχαν ήδη ολοκληρώσει και τα οποία δεν αναγνωρίζονται στην Ισπανία- τα δίδακτρα που πρέπει να πληρώσουν επειδή δεν έχουν ισπανική υπηκοότητα- και την ανάγκη να προσκομίσουν όλα τα έγγραφα από τις χώρες καταγωγής τους και το μέγεθος της γραφειοκρατίας που αυτό συνεπάγεται [4].

Εκτός από αυτά τα εμπόδια, οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν γενικά μια σειρά από εμπόδια ένταξης στην εργασία στην Ισπανία, όπως: έλλειψη γνώσης της γλώσσας και των εθίμων- δυσκολίες πρόσβασης σε νομικές συμβουλές, έλλειψη ενημέρωσης για τις επιλογές επιχειρηματικότητας, έλλειψη δικτύων υποστήριξης ή/και εμπόδια στη συμφιλίωση μεταξύ της προσωπικής ζωής, της φροντίδας των παιδιών τους (στην περίπτωση της) και της εργασίας. Έτσι, οι προτάσεις βελτίωσης περιλαμβάνουν: την προώθηση μαθημάτων ισπανικής γλώσσας και πολιτισμού- συνεργασίες με τον επιχειρηματικό κόσμο (διάφορα είδη συμφωνιών που ευνοούν την ενσωμάτωση των μεταναστριών στις επιχειρήσεις)- ενθάρρυνση της παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών καθοδήγησης (νομική συνοδεία, συμβουλές για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα)- και βελτίωση της διαδικασίας αναγνώρισης των προσόντων και των υπηρεσιών για την υποστήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής [5].

Παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα Clara του Ινστιτούτου Γυναικών της ισπανικής κυβέρνησης. Το πρόγραμμα επιδιώκει να αυξήσει την απασχολησιμότητα των γυναικών που βρίσκονται σε κίνδυνο ή αποκλεισμό, όπως οι μετανάστριες, και οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες ένταξης στην εργασία, βελτιώνοντας τα επαγγελματικά τους προσόντα

(<https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaProgInsercionSociolaboral/Clara.htm>)

Κλείνοντας, καλούμε τους μαθητές να συμβουλευτούν το success story με τίτλο «A history of integration through trust in entities and authorities», το οποίο είναι προσβάσιμο στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NjA=. Η περίπτωση αυτή δείχνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει μια μετανάστρια για την πρόσβαση της στην αγορά εργασίας στην Ισπανία, συμπεριλαμβανομένων των εμποδίων στην επικύρωση του πτυχίου της και του βασικού ρόλου των συμβουλών και της συνοδείας που λαμβάνει από τους φορείς.

Πηγές

- [1] DIAZ GORFINKIEL, M. & MARTINEZ-BUJAN, R. «MUJERES MIGRANTES Y TRABAJOS DE CUIDADOS: TRANSFORMACIONES DEL SECTOR DOMESTICO EN ESPAÑA», PANORAMA SOCIAL, (27), MADRID, FUNCAS, 2018, 105-118.
- [2] ORGANIZACION INTERNACIONAL PARA LAS MIGRACIONES (OIM) E INSTITUTO UNIVERSITARIO DE ESTUDIOS SOBRE MIGRACIONES (UNIVERSIDAD P. COMILLAS). «LA SITUACION LABORAL DE LA MUJER INMIGRANTE EN ESPAÑA. ANALISIS Y PROPOSICIONES PARA LA IGUALDAD DE TRATO Y LA LUCHA CONTRA LA DISCRIMINACION», ΜΑΔΡΙΤΗ, OIM, 2015.
- [3] LA VANGUARDIA. «ESPAÑA SE CONJURA PARA AGILIZAR LA HOMOLOGACION DE TITULOS EXTRANJEROS». 2021.

[HTTPS://WWW.LAVANGUARDIA.COM/VIDA/20210324/6605273/INMIGRANTES-HOMOLOGAR-TITULO-UNIVERSITARIO-SEIS-MESES.HTML](https://www.lavanguardia.com/vida/20210324/6605273/inmigrantes-homologar-titulo-universitario-seis-meses.html)

- [4] FEDERACION DE MUJERES PROGRESISTAS. «MUJER INMIGRANTE Y EMPLEO DE HOGAR: SITUACION ACTUAL, RETOS Y PROPUESTAS». ΜΑΔΡΙΤΗ, 2020.
- [5] AYUNTAMIENTO DE MALAGA. «ESTUDIO SOBRE LA SITUACION LABORAL Y SOCIAL DE LA MUJER INMIGRANTE EN MALAGA». ΜΑΛΑΓΑ, 2016.

Διαδικτυακές πηγές

Migrant women in Spain: bastions of resistance after the economic crisis
<https://doi.org/10.24241/AnuarioCIDOBIInmi.2018.130>

Το άρθρο αυτό αποτυπώνει την κατάσταση των γυναικών την τελευταία δεκαετία, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης στην Ισπανία.

Immigrant women entrepreneurs in rural areas. A factor of economic and social sustainability of the rural areas of the Valencian Community

<https://doi.org/10.4422/ager.2013.05>

Η παρούσα μελέτη ρίχνει φως στις διάφορες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες των μεταναστριών στο αγροτικό περιβάλλον της Κοινότητας της Βαλένθια (Ισπανία), καθώς και στο ρόλο τους στη διατήρηση της αγροτικής κοινωνικοοικονομικής δομής.

Ευρωπαϊκό Έργο Wings. Το έργο Erasmus+ ασχολείται με την κοινωνική και οικονομική εξειδίκευση των μεταναστριών, παρέχοντας στις γυναίκες αυτές εργαλεία ένταξης μέσω ποιοτικών ευκαιριών μάθησης και ευνοώντας την εργασιακή ένταξη των μεταναστριών <https://wingsprojecterasmus.eu/>

Γαλλία

Για περισσότερα από τριάντα χρόνια, οι μεταναστευτικές πολιτικές και κανονισμοί στη Γαλλία γίνονται όλο και πιο περιοριστικοί, γεγονός που καθιστά τη ζωή όλων των αλλοδαπών πιο επισφαλή, περίπλοκη, δαπανηρή από άποψη χρόνου για τη νομιμοποίηση ή τη διατήρηση του νομικού καθεστώτος ενός μετανάστη. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, το κράτος προωθεί μια πολιτική επιλεκτικής μετανάστευσης, για παράδειγμα μέσω του νόμου της 24ης Ιουλίου 2006. Η νομοθεσία αυτή ευνοεί τη μετακίνηση μεταναστών με ειδίκευση ή υψηλή εξειδίκευση, ενώ περιορίζει την ελεύθερη μετακίνηση των ατόμων που θεωρούνται χαμηλής εξειδίκευσης και περιορίζονται σε ορισμένους τομείς ή σε επισφαλείς και εποχιακές εργασιακές δραστηριότητες.

Οι νόμιμες κατηγορίες μεταναστών στην άδεια παραμονής τους αυξάνονται σε αριθμό. Καθορίζουν τη φύση και τα δικαιώματα εργασίας κατά τη διάρκεια της παραμονής τους («φοιτητές», «προσωρινή μετανάστευση για εργασία», «μόνιμη μετανάστευση για εργασία», «οικογενειακή επανένωση», «ταλέντα» κ.λπ.) Η μετάβαση από τη μία κατηγορία στην άλλη συνεπάγεται πολύ περίπλοκες γραφειοκρατικές εργασίες, παρόλο που οι μετανάστες μπορεί να ανήκουν σε πολλές κατηγορίες ταυτόχρονα ή διαδοχικά κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Τείνει να παράγει με διαφοροποιημένους τρόπους, χρονικά ή οριστικά, τους «παράτυπους μετανάστες» και συνεπάγεται έναν έλεγχο των μεταναστών, τεκμηριωμένων ή μη, οι οποίοι θα πρέπει να ξεπεράσουν πολλά εμπόδια στο πολύ περίπλοκο σύστημα διαχείρισης, ιδίως για τους νεοεισερχόμενους: έγγραφα από τους εργοδότες τους, οι οποίοι θα πρέπει να αντιμετωπίσουν με τους υπαλλήλους τους τις ίδιες δυσκολίες- να βρουν ένα ραντεβού όπου θα μπορούν να παραδώσουν τα έγγραφα για να τα εφαρμόσουν, κάτι που είναι σχεδόν αδύνατο σε ορισμένες περιοχές της Γαλλίας-

κ.λπ. Ακόμα και οι μετανάστες με υψηλή εξειδίκευση δεν μπορούν να ξεφύγουν από αυτές τις δυσκολίες. Επιπλέον, οι οικογενειακές υποχρεώσεις και τα πολλαπλά καθήκοντα των μητέρων περιορίζουν την κινητικότητά τους στην αγορά εργασίας.

Στην ανεπίσημη οικονομία, ιδίως στις υπηρεσίες που σχετίζονται με τη φροντίδα, οι μετανάστριες συγκεντρώνουν μεγάλο ποσοστό. Πολλές από αυτές ασχολούνται με αδήλωτη εργασία και θέσεις εργασίας για διαφορετικούς λόγους: ορισμένες δεν έχουν άλλη επιλογή, καθώς δεν έχουν άδεια παραμονής ή άδεια εργασίας, ή οι εργοδότες τους δεν θέλουν να τους προσφέρουν σύμβαση, ενώ άλλες επιλέγουν να το κάνουν για να κερδίσουν (καλύτερα) τα προς το ζην. Παρά τις νομικές διαδικασίες, πολλοί είναι μετανάστες χωρίς χαρτιά που εργάζονται με σύμβαση με το όνομα άλλου προσώπου.

Η νομιμοποίηση του καθεστώτος διαμονής αποτελεί σημαντικό στάδιο στην πορεία των μεταναστριών. Τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση στα πιο επίσημα τμήματα και μορφές παροχής υπηρεσιών. Με μια σοβαρή προσφορά εργασίας στους καταλόγους επαγγελματιών με ελλείψεις και χαρτί που να δικαιολογεί την εργασία τους τα τελευταία χρόνια από τους εργοδότες τους, η νομιμοποίηση του καθεστώτος τους είναι δυνατή. Ενώ στην πραγματικότητα, ο αριθμός των νομιμοποιήσεων που σχετίζονται με την απασχόληση μειώνεται τα τελευταία χρόνια, εν μέρει λόγω της γενικής δυσκολίας να επιτευχθεί ραντεβού στο αστυνομικό γραφείο. Για την κυβέρνηση, είναι συνέπεια της κρίσης του Covid-19, όπου οι δημόσιες υπηρεσίες είναι κορεσμένες. Αν και παρατηρούνται συμπληρωματικά εμπόδια για τους μετανάστες όσον αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση και τα δικαιώματά τους (πχ. μειωμένες υπηρεσίες πρόσωπο με πρόσωπο- γενικευμένες υπηρεσίες στο διαδίκτυο στις οποίες είναι δύσκολο να έχουν πρόσβαση- ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ψηφιακό ρήγμα για ορισμένες κοινωνικές ομάδες- κ.λπ.)

Η πρόσβαση στην κατάρτιση δεξιοτήτων και στα προσόντα αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για τη συμμετοχή των γυναικών σε μακροπρόθεσμη κινητικότητα στις επίσημες δραστηριότητες της αγοράς εργασίας. Το ερώτημα παραμένει πόσο προσιτές είναι για τις μετανάστριες, δεδομένου ότι η κατάρτιση έχει μειωθεί λόγω δημοσιονομικών περιορισμών. Η AFPA (l'Agence nationale pour la formation professionnelle des adultes - ο Εθνικός Οργανισμός Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων) προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση που οδηγεί σε προσόντα, τα οποία πιστοποιούνται με επαγγελματικό τίτλο από το Υπουργείο Εργασίας. Παρέχει, για παράδειγμα, ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα για τους πρόσφυγες κατά τη διάρκεια δύο ετών με την ονομασία «HOPE», ιδίως σε ορισμένες ομάδες επαγγελματιών όπου οι επιχειρήσεις αναζητούν ειδικευμένους εργαζόμενους. Το έργο αυτό προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση, γλωσσική κατάρτιση (συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης ειδικής επαγγελματικής γλώσσας και θεσμικής γλώσσας), λύσεις στέγασης και υποστήριξη από κοινωνικό λειτουργό.

Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και η κινητικότητα δεν έχει πάντα να κάνει με την άδεια, τις δεξιότητες, τα πτυχία ή την εργασιακή εμπειρία. Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν σοβαρά μειονεκτήματα στην επαγγελματική τους ζωή, ακόμη και αν έχουν υψηλά προσόντα: αναγνώριση των υφιστάμενων προσόντων, περιορισμένη πρόσβαση σε θέσεις εργασίας του δημόσιου τομέα, πολλαπλές προκλήσεις λόγω των αυστηρών απαιτήσεων θεώρησης και άδειας παραμονής, οικογενειακές ευθύνες στη φροντίδα των παιδιών, διακρίσεις που σχετίζονται με το φύλο, την καταγωγή, τη θρησκεία τους κ.λπ. Θα πρέπει να χαραχθούν πολιτικές που να εστιάζουν σε αυτά τα εμπόδια, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των μεταναστριών στην αγορά εργασίας και η μακροπρόθεσμη κινητικότητά τους.

Πηγές

Promoting Integration for Migrant Domestic Workers in Europe: A Synthesis of Belgium, France, Italy and Spain

https://ecommons.cornell.edu/bitstream/handle/1813/87675/ILO_Promoting_integration_for_migrant_domestic_workers_in_Europe.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Η μελέτη αυτή εξετάζει τις μετανάστριες οικιακές βοηθούς και υπογραμμίζει τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν συχνά οι οικιακές βοηθοί σε διάφορες χώρες της ΕΕ.

Migrant Women's Access to Labour Market in six European cities: a comparative approach

<https://docs.euromedwomen.foundation/files/ermwf->

[documents/8162_4.231.migrantwomen%E2%80%99saccesstolabourmarketin6europeancities.pdf](#)

Η παρούσα έκθεση προσφέρει μια συγκριτική προσέγγιση σχετικά με την ένταξη των μεταναστριών στην αγορά εργασίας σε έξι ευρωπαϊκές πόλεις, μέσα από την οπτική γωνία του έμφυλου αντίκτυπου των πολιτικών ένταξης στην απασχόληση των μεταναστριών.

Ιταλία

Είναι δυνατόν να παρατηρηθεί ότι η Ιταλία προσελκύει **μετανάστες εργαζόμενους** που τοποθετούνται στις **υπηρεσίες** και το **εμπόριο**, παρά σε υψηλά ειδικευμένους. Η κατάσταση αυτή οφείλεται στις **κοινωνικοοικονομικές συνθήκες** που καθορίζουν την **ιταλική κοινωνία** της σημερινής εποχής: οικονομικές δυσκολίες γενικά, κοινωνικοοικονομικές διαφορές μεταξύ γεωγραφικών περιοχών και κοινωνικών τάξεων, ζητήματα φύλου, διακρίσεις κ.λπ. Ως τελικό αποτέλεσμα, ακόμη και οι **εξειδικευμένες μετανάστριες** δεν βρίσκουν καλή δουλειά.

Μιλώντας τόσο για την κοινωνική όσο και για την εργασιακή ενσωμάτωση των μεταναστριών στο σύνολό τους, το ζήτημα της **(μη) ορατότητάς τους** αναδεικνύεται από διάφορες μελέτες. Η κοινωνική πραγματικότητα που βιώνουν οι μετανάστριες έχει οριστεί ως **τριπλή καταπίεση** (ή **περιθωριοποίηση**): κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική (Campani 2007: 5-6)- η κατάσταση αυτή απορρέει από τη γενικότερη κατάσταση τους ως μετανάστριες, την απασχόλησή τους σε κοινωνικοοικονομικές θέσεις (ιδίως στον οικιακό, άρα στον ιδιωτικό τομέα) και την απουσία τους από τη δημόσια σφαίρα. Το φαινόμενο των **κοινωνικοοικονομικών θέσεων** και της **εθνοτικής επαγγελματοποίησης/εξειδίκευσης** ισχύει ιδιαίτερα για τις γυναίκες που εργάζονται και ζουν σε ιταλικές οικογένειες ως οικιακές βοηθοί ή φροντιστές, οι οποίες κατά κύριο λόγο κατάγονται από την Ανατολική Ευρώπη (π.χ. Ουκρανία, Ρουμανία) και τη Νότια Αμερική (π.χ. Περού), καθώς και από ορισμένα άλλα πλαίσια καταγωγής (π.χ. Σρι Λάνκα, Πράσινο Ακρωτήριο, Σομαλία).

Όσον αφορά την εργασιακή τους ένταξη, οι συνεντευξιζόμενες (Ιταλία) ανέφεραν αρκετές δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας και παρατήρησαν το ζήτημα της επαγγελματικής αναγνώρισης: οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν την **αδυναμία αναγνώρισης των επαγγελματικών τους προσόντων** που έχουν αποκτήσει στις χώρες καταγωγής τους, γεγονός που εκλαμβάνεται και ερμηνεύεται ως μορφή **θεσμικής διάκρισης**.

Μια τέτοια κατάσταση επηρεάζει πολλές μετανάστριες, τόσο εκείνες που θα ήθελαν να βρουν δουλειά, όσο και εκείνες που θα ήθελαν να αναπτύξουν τη δική τους επιχειρηματικότητα και να ξεκινήσουν μια επιχείρηση: από αυτή την άποψη, τα **μαθήματα κατάρτισης** που προωθούνται και χρηματοδοτούνται από τοπικούς, περιφερειακούς, εθνικούς και διεθνείς φορείς της ΕΕ σίγουρα προσφέρονται ως εργαλείο ένταξης για τις μετανάστριες.

Μια άλλη πτυχή, που προέκυψε από την επιτόπια έρευνα με τις μετανάστριες, αφορά την **υπέρβαση των «παραδοσιακών γυναικείων» ρόλων** που επηρεάζουν περαιτέρω την κοινωνικοοικονομική τους ένταξη στην κοινωνία υποδοχής: αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη για συνεχή εργασία με τις μετανάστριες (και τους άνδρες) με στόχο την ένταξή τους με την προώθηση μιας ποικιλίας τρόπων ζωής, προκειμένου να ξεπεράσουν το ρόλο της συζύγου και της μητέρας στο πλαίσιο της πατρίδας τους, δηλαδή της οικογένειας ή της κοινότητας.

Όπως προέκυψε κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι μετανάστριες εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση σε ένα **σύστημα συνταξιοδότησης/συντάξεων**, το οποίο ισχύει ιδιαίτερα για τις γυναίκες που απασχολούνται στον οικιακό τομέα (φροντίδα και βοήθεια).

Δεδομένων των κοινωνικών τους συνθηκών, οι μετανάστριες συχνά οδηγούνται στην **εξεύρεση εργασίας χρησιμοποιώντας άτυπους διαύλους**, δηλαδή δίκτυα υποστήριξης συγγενών, φίλων, μεταναστευτικές ενώσεις,

ΜΚΟ, παρά μέσω δημόσιων θεσμικών πόρων.

Από την έρευνα προέκυψαν ορισμένες συγκεκριμένες **στρατηγικές επαγγελματικής επανακατάρτισης και εργασιακής ένταξης**, που σημαίνει ότι ένα μέρος των μεταναστριών προσπαθεί να ενταχθεί κοινωνικά και οικονομικά αναφερόμενη σε συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι μπορούν να υποδιαιρεθούν σε 4 πλαίσια:

- 1) **υπηρεσίες για τους μετανάστες**: διαμεσολάβηση (πολιτιστική-γλωσσική κ.λπ.), ενώσεις, τομέας υποδοχής, δηλαδή υπηρεσίες για τους αιτούντες άσυλο - τα πλαίσια αυτά συνήθως δεν παρέχουν σταθερούς ούτε εγγυημένους πόρους διαβίωσης,
- 2) συμμετοχή σε **μαθήματα κατάρτισης**, ιδίως αυτά που προωθούνται, οργανώνονται και χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, αν και συχνά υλοποιούνται μέσω του δικτύου των τοπικών ΜΚΟ,
- 3) συμμετοχή σε **έργα της ΕΕ**,
- 4) **αλλαγή επαγγελματικού τομέα**, μόνη ή μαζί με τον αντίστοιχο σύζυγο/σύντροφο.

«Emigration as a Strategy for Reaching Personal Autonomy and Professional Fulfilment» (Η μετανάστευση ως στρατηγική για την επίτευξη προσωπικής αυτονομίας και επαγγελματικής ολοκλήρωσης) https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NDU=: σε αυτή την ιστορία, η πρωταγωνίστρια κατάφερε να πραγματοποιήσει το επαγγελματικό της όνειρο χάρη σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα κατάρτισης και ένταξης στην εργασία.

"Όταν η εκπαίδευση δεν είναι συνώνυμο της αναγνώρισης για μια μετανάστρια" https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NDc=: η ιστορία αυτή αναφέρει τη δυσκολία μιας μετανάστριας να βρει μια θέση ως δασκάλα σε δημόσιο σχολείο: η δυσκολία αυτή οφείλεται στην αδυναμία αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που απέκτησε στη χώρα καταγωγής της.

Πηγές

Campani G., 2007, *Gender and Migration in Italy: State of the Art*, Working Paper No. 6 – WP4, Ιανουάριος 2007, Πρότζεκτ FeMiPol, Πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης.

(<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.585.925&rep=rep1&type=pdf>)

Το παρόν έγγραφο ασχολείται με την κοινωνικοοικονομική ένταξη των γυναικών μεταναστριών στην Ευρώπη, στο παράδειγμα της Ιταλίας και του μεσογειακού μοντέλου. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε ορισμένες σημαντικές έννοιες, όπως η πολλαπλότητα των φωνών, η τριπλή καταπίεση των μεταναστριών και ο ρόλος τους ως ενεργά υποκείμενα.

Castagnone E., Eve M., Petrillo E. R., Piperno F., coll. di Chaloff J., 2007, *Madri migranti. Le migrazioni di cura dalla Romania e dall'Ucraina in Italia: percorsi e impatto sui paesi di origine*, Working Papers, 34/2007, Programma MigraCtion, CeSPI, Roma & Forum Internazionale ed Europeo di Ricerche sull'Immigrazione (FIERI), Τορίνο.

(<https://www.cespi.it/it/ricerche/madri-migranti-le-migrazioni-di-cura-dalla-romania-e-dallucraina-italia-percorsi-e-impatto>)

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται μια έρευνα σχετικά με τις μεταναστεύσεις γυναικών από τη Ρουμανία και την Ουκρανία στην Ιταλία με στόχο τη διερεύνηση των στρατηγικών που υιοθετούν οι εργαζόμενες γυναίκες και την αξιολόγηση των συνεπειών του «άτυπου συστήματος διακρατικής πρόνοιας» για τις ίδιες και τις οικογένειές τους και, γενικότερα, τόσο για την κοινωνία υποδοχής όσο και για την τοπική κοινωνία.

Romens A.-I., 2021, «Don't let people walk all over you»: Migrant women with tertiary education coping with essentialism in Italy and France, *AG AboutGender* 10(20), σελ. 231-263.

(<https://riviste.unige.it/index.php/aboutgender/article/view/1317>)

Η παρούσα εργασία αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστριες με τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιμετωπίζουν, αντιστέκονται και τελικά αμφισβητούν τις ουσιοκρατικές διαδικασίες που αντιμετωπίζουν στην εργασία και στις καθημερινές αλληλεπιδράσεις.

Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση ρυθμίζεται ουσιαστικά από τον Εργατικό Κώδικα (Νόμος αριθ. 7/2009, 12 Φεβρουαρίου). Τα άρθρα 4 και 5 περιέχουν ειδικές διατάξεις για τους αλλοδαπούς εργαζομένους ή τους ανιθαγενείς, ενώ η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζεται κυρίως σε σχέση με τους εργαζομένους πορτογαλικής υπηκοότητας. Στον ίδιο νόμο βρίσκουμε κανονιστικές διατάξεις που αναφέρονται στην ισότητα και τη μη διάκριση στην αγορά εργασίας και απασχόλησης, μεταξύ των άρθρων 23 και 32. Πρόκειται για κανόνες των οποίων το εννοιολογικό περιεχόμενο υποδεικνύει τι πρέπει να εννοείται ως άμεση διάκριση, έμμεση διάκριση, ίση εργασία για ίση αξία, μέτρα θετικής δράσης και απαγόρευση της παρενόχλησης. Ιδιαίτερη σημασία έχει η έμφαση που δίνεται στο άρθρο 24 παράγραφος 3 στοιχείο α), όπου ο αλλοδαπός εργαζόμενος προστατεύεται από την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση στην εργασία και την απασχόληση. Οι νομικές διατάξεις υιοθετούν ουδέτερη γλώσσα. Ωστόσο, τα εργασιακά πρότυπα των άρθρων 30, 31 και 32 αποκτούν έντονα έμφυλο χαρακτήρα, καθώς στο άρθρο 30 παράγραφος 1 αναφέρεται ρητά ότι «Ο αποκλεισμός ή ο περιορισμός της πρόσβασης ενός αιτούντος εργασία ή εργαζομένου για λόγους φύλου σε συγκεκριμένη δραστηριότητα ή επαγγελματική κατάρτιση (...) συνιστά διάκριση λόγω φύλου».

Εκτός από τις εργασιακές διατάξεις, αξίζει να σημειωθούν τα μέτρα εφαρμογής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Σε πρώτο επίπεδο, το Στρατηγικό Σχέδιο για τη Μετανάστευση 2015-2020 (Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αριθ. 12-B/2015) ξεχωρίζει. Το μέτρο 23 προβλέπει την προώθηση της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας.

Σε περιφερειακό επίπεδο, επισημαίνουμε τα Τοπικά Κέντρα Υποστήριξης της Ένταξης των Μεταναστών (CLAIM). Το CLAIM της Βραγαγκα σκοπεύει να δημιουργήσει δίκτυα ένταξης με φορείς σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η απασχόληση και ο πολιτισμός. Σύμφωνα με αυτό, οι μετανάστριες δείχνουν μεγάλη ικανότητα για εργασία και προσαρμογή στο κοινωνικό πλαίσιο και αποφασίζουν να παραμείνουν όταν βρίσκουν πιο σταθερές καταστάσεις εργασίας. Τοπικά μέσα υψίστης σημασίας είναι τα Δημοτικά Σχέδια για την Ένταξη των Μεταναστών (PMIM), όπου αυτό της Λισαβόνας (2018-2020) ξεχωρίζει με έναν ειδικό άξονα (II) που στοχεύει να εργαστεί στην οπτική γωνία του φύλου, απευθύνοντας έκκληση στη δημόσια συμμετοχή των γυναικών μεταναστριών.

Η έρευνα του VIW δείχνει ότι οι οικονομικοί, χρηματοοικονομικοί και εργασιακοί παράγοντες αναφέρονται από τις μετανάστριες, αφενός ως αποτρεπτικοί παράγοντες για το μεταναστευτικό σχέδιο και, αφετέρου, ως ένας από τους κύριους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν στις χώρες υποδοχής. Η αναγνώριση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και η πρόσβαση σε εξειδικευμένη απασχόληση αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στην απόφαση παραμονής. Ωστόσο, αναφέρθηκε η μεγάλη δυσκολία στην απόκτηση αυτής της αναγνώρισης, η οποία οδηγεί τις γυναίκες σε λιγότερο εξειδικευμένες και επισφαλείς θέσεις εργασίας. Για να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο, η επιχειρηματικότητα αναδεικνύεται ως πόρος.

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, θέτουμε στη διάθεση των φοιτητών την ακόλουθη ιστορία επιτυχίας μιας μετανάστριας στην Πορτογαλία με τίτλο «From invisible to visible» (Από το αόρατο στο ορατό), η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MTI. Αυτή η ιστορία επιτυχίας δείχνει πώς αυτή η γυναίκα δημιούργησε τη δική της επιχείρηση ως έναν τρόπο για να επιβεβαιωθεί κοινωνικά και οικονομικά.

Πηγές

Guia de Acolhimento para Migrantes- Acesso ao Mercado de Trabalho [Οδηγός υποδοχής μεταναστών - πρόσβαση στην αγορά εργασίας].

<https://www.acm.gov.pt/documents/10181/0/Guia+de+Acolhimento+para+Migrantes/26d16add-11ef-4330-beb8->

[04ae262ad72b](#)

ACM - Migrant Reception Guide (Οδηγός υποδοχής μεταναστών) (σελίδες 92-99). Στις σελίδες που αναφέρονται, ο οδηγός αυτός περιγράφει τις διαδικασίες και τους θεσμούς για την υποστήριξη της ενεργού αναζήτησης εργασίας.

Os trabalhadores imigrantes e os riscos associados ao trabalho [Μετανάστες εργαζόμενοι και κίνδυνοι που σχετίζονται με την απασχόληση]

https://www.om.acm.gov.pt/documents/58428/183863/migracoes2_art11.pdf/5468304d-3747-474c-bf76-ddd1dd903b04

Άρθρο γνώμης σχετικά με τους μετανάστες εργαζόμενους και τους κινδύνους που σχετίζονται με την εργασία. Το άρθρο αυτό αναδεικνύει τους παράγοντες έκθεσης των μεταναστών εργαζομένων σε κινδύνους που σχετίζονται με την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Σλοβενία

Ορισμένες κατηγορίες αλλοδαπών έχουν δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στη σλοβενική αγορά εργασίας. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να εργάζονται, να βρίσκουν απασχόληση και να αυτοαπασχολούνται χωρίς άδεια εργασίας. Το δικαίωμα αυτό ισχύει για τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ, των χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και τους Ελβετούς πολίτες. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, ωστόσο, αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας στη Σλοβενία. Με τριτοβάθμια εκπαίδευση ή ακαδημαϊκή ιδιότητα, η εύρεση εργασίας και η ένταξη είναι ευκολότερη. Σε ορισμένους τομείς, υπάρχουν ευκαιρίες εύρεσης εργασίας ακόμη και πριν από τη μετανάστευση, καθώς ορισμένοι επαγγελματικοί τομείς είναι διεθνώς δικτυωμένοι, αλλά η σλοβενική γραφειοκρατία δυσχεραίνει την εύκολη μετάβαση. Η είσοδος στη χώρα με μια σταθερή θέση εργασίας διευκολύνει τη διαδικασία για διαμονή (διαφόρων ειδών) και παρέχει κοινωνική ασφάλιση μέσω της απασχόλησης ή της αυτοαπασχόλησης. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία παραμονής, ο μετανάστης έχει τα ίδια δικαιώματα με τους ντόπιους εργαζόμενους για πρόσβαση στην κρατική στήριξη, π.χ. εγγραφή ως άνεργος στην υπηρεσία απασχόλησης της Σλοβενίας σε περίπτωση απώλειας εργασίας.

Οι αιτήσεις για την ενιαία άδεια διαμονής και εργασίας πρέπει να κατατίθενται σε διοικητική μονάδα (στη Σλοβενία) ή στο διπλωματικό ή προξενικό γραφείο της χώρας καταγωγής του μετανάστη. Οι αιτήσεις διεκπεραιώνονται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τους κανονισμούς, σύμφωνα με τον νόμο περί απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης και εργασίας αλλοδαπών. Η διαδικασία της ενιαίας άδειας, την οποία διαχειρίζονται οι διοικητικές μονάδες, απαιτεί την έγκριση της Υπηρεσίας Απασχόλησης της Σλοβενίας, η οποία χορηγείται - εφόσον πληρούνται οι νομικές προϋποθέσεις για τη συγκεκριμένη έγκριση. Οι ενιαίες άδειες μπορούν να χορηγηθούν για απασχόληση, αυτοαπασχόληση και εργασία- παράταση της απασχόλησης, αλλαγή εργοδότη ή λόγω απασχόλησης σε δύο ή περισσότερους εργοδότες- μπλε κάρτα της ΕΕ- αποσπασμένοι εργαζόμενοι- κατάρτιση ή μαθήματα μετεκπαίδευσης για αλλοδαπούς- εποχιακή εργασία κ.λπ. Οι αλλοδαποί πολίτες δικαιούνται αυτοαπασχόληση μετά από νόμιμη (και συνεχή) διαμονή στη Σλοβενία για ένα έτος. Ωστόσο, οι άδειες εργασίας, που εκδίδονται από την Υπηρεσία Απασχόλησης, εξακολουθούν να είναι απαραίτητες για εποχιακές αγροτικές εργασίες διάρκειας έως 90 ημερών, για την απασχόληση πολιτών από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και για την απασχόληση πολιτών από τη Σερβία.

Οι μαθητές μπορούν έτσι να διαπιστώσουν την πολύπλοκη γραφειοκρατία που συνεπάγεται η πρόσβαση στην αγορά εργασίας στη Σλοβενία - παρά το γεγονός ότι ορισμένοι κανόνες έχουν χαλαρώσει. Τους συνιστάται να παρακολουθούν τις σελίδες των συνδικάτων στο Facebook για να μάθουν περισσότερα για τις εξελίξεις στον τομέα της οικονομικής ένταξης των μεταναστριών από χώρες εκτός ΕΕ, για παράδειγμα [\(13\) Delavska svetovalnica | Facebook](#). Για τις ιστορίες επιχειρηματικότητας των μεταναστριών, τους δίνεται η οδηγία να αναζητήσουν τις αναρτήσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης προκειμένου να βρουν οι ίδιοι ιστορίες επιτυχίας της ένταξης των μεταναστριών στην αγορά εργασίας (π.χ. <https://www.spar.si/mediji/ss-hit-produkt-2021-so-testenine-batasta>,

<https://www.zadovoljna.si/traci/oddaje/martina-wanis-batasta-startaj-slovenija.html>).

Για το τέλος αυτού του κεφαλαίου, θέτουμε στη διάθεση των φοιτητών την ακόλουθη ιστορία επιτυχίας με πρωταγωνίστρια μια μετανάστρια στη Σλοβενία και τίτλο «Overcoming the bureaucratic obstacles, poor information flow and health care issues» (Ξεπερνώντας τα γραφειοκρατικά εμπόδια, την κακή ροή πληροφοριών και τα προβλήματα υγειονομικής περίθαλψης), η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση [Welcome to VIW project \(pixel-online.org\)](https://pixel-online.org). Αυτή η ιστορία επιτυχίας καταδεικνύει το πρόβλημα με τη σωστή και γρήγορη πληροφόρηση που αφορά διάφορα ζητήματα.

Οι μαθητές καλούνται επίσης να διαβάσουν μια άλλη ιστορία με πρωταγωνίστρια μια μετανάστρια στη Σλοβενία και με τίτλο «Job-related opportunities, overcoming language barrier and challenges from the perspective of young migrant woman» (Επαγγελματικές ευκαιρίες, υπέρβαση του γλωσσικού φραγμού και προκλήσεις από την οπτική γωνία της νεαρής μετανάστριας) προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NjY=

Πηγές

Bajt, Veronika (2021). Nacionalizem in prekarnost migrantskih delavk in delavcev. Στο: Študije o prekarnosti, 544-557.

Rajnik, Mojca, Bajt, Veronika (2020). Precariousness of migrant women. Στο: Migration, trafficking and gender construction.

Rajnik, Mojca, Bajt, Veronika (2011). Οι μετανάστες εργαζόμενοι «τρίτων χωρών» ως «μη πολίτες τρίτης κατηγορίας» στη Σλοβενία. Στο: Precarious migrant labour across Europe, 97-118.

Rajnik, Mojca, Bajt, Veronika (2011). Οι μετανάστριες και η εργασία τους. Στο: Gazing at welfare, gender and agency in post-socialist countries, 320-337

EWSI - Ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη: Σλοβενία. Βρυξέλλες: Ομάδα Πολιτικής Μετανάστευσης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [Διοίκηση της ένταξης των μεταναστών στη Σλοβενία | Ευρωπαϊκός Ιστότοπος για την Ένταξη \(europa.eu\)](https://europa.eu/ews-slovenia)

Ο Ευρωπαϊκός Ιστότοπος για την Ένταξη (EWSI) αποτελεί πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων και Μετανάστευσης. Ο ιστότοπος είναι η μόνη πηγή σε επίπεδο ΕΕ που παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες και ορθές πρακτικές σχετικά με την ένταξη των μεταναστών για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες.

Υπηρεσία Απασχόλησης της Σλοβενίας. Εργασία στη Σλοβενία. Available at: https://english.ess.gov.si/the_info_point_for_foreigners/working_in_slovenia

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΥΝ ΣΥΝΗΘΩΣ ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΕΣ
Γαλλία	Υπάρχουν διάφοροι νόμοι που σχετίζονται με την αγορά εργασίας των μεταναστριών. Επισημαίνεται ο Νόμος 2006-911 της 24ης Ιουλίου 2006 σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη, ο οποίος προωθεί μια επιλεκτική μεταναστευτική πολιτική.	Σημαντικοί περιορισμοί, παρά την υψηλή αξιολόγηση: έλλειψη αναγνώρισης των υφιστάμενων προσόντων, περιορισμένη πρόσβαση σε θέσεις εργασίας στον δημόσιο τομέα, αυστηρές απαιτήσεις για βίζα και άδεια διαμονής, οικογενειακές ευθύνες, διακρίσεις (φύλο, καταγωγή, θρησκεία κ.λπ.)	Ο αριθμός των γυναικών που εργάζονται σε υπηρεσίες φροντίδας είναι σημαντικός. Πολλές από τις θέσεις εργασίας αφορούν αδήλωτη εργασία. Επιπλέον, υπάρχει υψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των μεταναστριών. Το 2017 ήταν 21%.
Ελλάδα	Υπάρχουν διάφοροι νόμοι που σχετίζονται με την ένταξη των μεταναστριών στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα: Ο Νόμος 4251/2014 Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και άλλες διατάξεις λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στη μεταναστευτική πολιτική. Οι γυναίκες αναφέρονται επίσης στις διαδικασίες του Νόμου 4636/2019 «Περί διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις».	Υπάρχει υψηλός καταμερισμός εργασίας, με τις μετανάστριες να βρίσκονται στον τομέα της παραοικονομίας στην αγορά εργασίας, να εργάζονται χωρίς ασφάλιση και χωρίς να βρίσκονται σε νομιμοποιημένη κατάσταση. Εάν μια γυναίκα είναι αιτούσα άσυλο (αιτούσα διεθνούς προστασίας), έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής της αίτησής της για διεθνή προστασία και διαθέτει έγκυρη κάρτα διεθνούς προστασίας ή κάρτα αιτούντος άσυλο, τότε έχει δικαίωμα πρόσβασης σε μισθωτή εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή εργασίας. Εάν μια γυναίκα είναι αιτούσα άσυλο, δεν έχει δικαίωμα να είναι αυτοαπασχολούμενη ή να ιδρύσει δική της επιχείρηση. Εάν μια γυναίκα έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας και είναι κάτοχος έγκυρης άδειας διαμονής, έχει πρόσβαση υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως οι Έλληνες υπήκοοι.	Το 59,4% των γυναικών μεταναστριών βρίσκεται στον τομέα των νοικοκυριών και ακολουθούν οι δραστηριότητες παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης με 17,2%, η βιομηχανία με 7,2%, η γεωργία, η δασοκομία και η αλιεία με 3,5% και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 2,7%. Επιπλέον, ο αριθμός της ανεργίας είναι πολύ υψηλός. Η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται στο 29,4% του ΑΕΠ της χώρας. Οι θέσεις εργασίας στις οποίες απασχολούνται σε μεγάλο βαθμό οι μετανάστριες αποτελούν αμειβόμενα ή μη αμειβόμενα επαγγέλματα εκτός του περιθωρίου της επίσημης απασχόλησης και είναι μη δηλωμένες θέσεις εργασίας.
Ιταλία	Όλοι οι νόμοι για τη μετανάστευση (από τον πρώτο) προσεγγίζουν όλο και περισσότερο το φαινόμενο από την άποψη της εργασίας (και της δημόσιας ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης). Προκειμένου να εργαστούν στην Ιταλία, οι αλλοδαποί υπήκοοι πρέπει να διαθέτουν	Μεταξύ των περιορισμών ξεχωρίζουν οι εξής: το αδύνατο της αναγνώρισης των προσόντων τους (θεσμική διάκριση), η «αορατότητα» των μεταναστριών που μπορεί να οριστεί ως κοινωνική, οικονομική ή/και πολιτισμική (αποτελεί ταυτόχρονα αιτία και συνέπεια), η απουσία τους από τη δημόσια σφαίρα και η	Προσδιορίζονται κοινωνικοοικονομικές θέσεις όσον αφορά την απασχόληση μεταναστριών, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών/της φροντίδας.

	<p>άδεια εργασίας (άδεια παραμονής για σκοπούς εργασίας), η οποία υπόκειται σε ένα σύνολο απαιτήσεων, ανάλογα με τη σχετική νομοθεσία για τη μετανάστευση.</p>	<p>συνεχής ανησυχία για πτυχές όπως η μελλοντική πρόσβαση στο συνταξιοδοτικό σύστημα.</p>	
Πορτογαλία	<p>Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση ρυθμίζεται ουσιαστικά από τον Εργατικό Κώδικα (Νόμος αριθ. 7/2009 της 12ης Φεβρουαρίου).</p>	<p>Ελάχιστη αναγνώριση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και, ως εκ τούτου, μεγάλες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε εξειδικευμένη απασχόληση.</p>	<p>Ένας μεγάλος αριθμός μεταναστριών που διαμένουν στην Πορτογαλία πρέπει να ασκούν θέσεις εργασίας χαμηλού επιπέδου ειδίκευσης. Εναλλακτικά, προωθείται η επιχειρηματικότητα.</p>
Σλοβενία	<p>Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και οι διατάξεις απασχόλησης ρυθμίζονται από τον Νόμο περί απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης και εργασίας αλλοδαπών.</p>	<p>Πολύπλοκη γραφειοκρατία για πρόσβαση στην αγορά εργασίας, χωρίς πρόσβαση σε θέσεις εργασίας στον δημόσιο τομέα, αυστηρές απαιτήσεις για απόκτηση εργατικής βίζας και άδειας διαμονής, εθνοτικές και εθνικές διακρίσεις.</p>	<p>Οι γυναίκες με ανώτερη εκπαίδευση ή ακαδημαϊκό επίπεδο έχουν περισσότερες δυνατότητες να βρουν εργασία και να ενταχθούν. Σε ορισμένους τομείς, υπάρχει δυνατότητα εύρεσης εργασίας ακόμα και πριν από τη μετανάστευση.</p>
Ισπανία	<p>Επισημαίνεται το Βασιλικό Διάταγμα 1800/2008 της 3ης Νοεμβρίου, στο οποίο αναπτύσσεται το Βασιλικό Διάταγμα 4/2008 της 19ης Σεπτεμβρίου, σχετικά με τη σωρευτική και προκαταβολική πληρωμή του επιδόματος ανεργίας ανταποδοτικού χαρακτήρα σε αλλοδαπούς εργαζόμενους (εκτός ΕΕ), οι οποίοι επιστρέφουν οικειοθελώς στις χώρες καταγωγής τους.</p>	<p>Δυσκολίες στην επικύρωση των τίτλων (πολλή γραφειοκρατία, υψηλές τιμές...), έλλειψη γνώσης της γλώσσας/των εθίμων, έλλειψη νομικών συμβουλών, έλλειψη γνώσεων για την επιχειρηματικότητα, έλλειψη δικτύων υποστήριξης, δυσκολίες συμφιλίωσης της οικογενειακής ζωής.</p>	<p>Το 2015, το 58% των επαγγελματιών που έκαναν μετανάστριες από χώρες εκτός της ΕΕ στην Ισπανία αφορούσε τρία επαγγέλματα: οικιακή εργασία και φροντίδα, καθαρίστρια και σερβιτόρα.</p>

Γενικές ιδέες

Στα πλαίσια που αναλύθηκαν παρατηρείται ότι οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Μια κοινή πτυχή στις περισσότερες χώρες είναι ότι οι γυναίκες τείνουν να εργάζονται σε θέσεις χαμηλού επιπέδου ειδίκευσης, ανεξάρτητα από τα προσόντα τους. Ομοίως, έχουν προσδιοριστεί ορισμένες θέσεις, κυρίως αυτές που σχετίζονται με τη φροντίδα. Αυτό δείχνει πώς οι μετανάστριες εισάγονται στην ιδιωτική σφαίρα, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη αορατότητα. Συνήθως αναλαμβάνουν επισφαλείς και κακοπληρωμένες θέσεις εργασίας.

Άλλα ζητήματα που αναλύθηκαν δείχνουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες για την επικύρωση των τίτλων, γεγονός που εμποδίζει την επαγγελματική τους εξέλιξη. Επιπλέον, εξακολουθεί να υπάρχει μια μικρή κουλτούρα επιχειρηματικότητας μεταξύ των μεταναστριών. Ωστόσο, είναι μία από τις γραμμές ανάπτυξης που πρέπει να προωθηθεί στο μέλλον.

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Στην Ενότητα 4 αναλύουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες στην απόκτηση πρόσβασης σε εξειδικευμένες θέσεις εργασίας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν αποκτήσει στη χώρα καταγωγής τους και πώς πρέπει να αντεπεξέλθουν στην πρόσβαση σε θέσεις εργασίας χαμηλότερης ειδίκευσης.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Στόχοι:

- Να εντοπιστούν οι δυσκολίες για τις μετανάστριες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.
- Να εντοπιστούν οι λεγόμενες «θέσεις φροντίδας».
- Να ενημερωθούν για στρατηγικές ένταξης στην εργασία που ευνοούν την πρόσβαση των μεταναστριών στην απασχόληση.
- Εντοπισμός συγκεκριμένων δυσκολιών λόγω της πανδημίας covid19.

Προκειμένου να ενισχύσουμε τις γνώσεις σας, προτείνουμε τις ακόλουθες πρακτικές δραστηριότητες.

Δραστηριότητα 1: Αναλύστε και σκεφτείτε την ακόλουθη κατάσταση:

1. Άνδρας, 21 ετών, από την Κολομβία φτάνει στη Γερμανία παράνομα, στη χώρα προέλευσης του σπούδασε νοσηλευτική αλλά το πτυχίο του δεν έχει αναγνωριστεί στην Ισπανία.

2. Γυναίκα, 23 ετών, από τη Βενεζουέλα. Έρχεται με ένα εξαρτώμενο παιδί, έχει άλλα δύο παιδιά στη χώρα προέλευσης της. Μπαίνει παράτυπα στην Ισπανία. Σπούδασε νοσηλευτική στη χώρα προέλευσης της.

- Ποιος πιστεύετε ότι θα έχει ευκολότερη διαδικασία ένταξης;
- Θα μπορεί κάποιος από αυτούς να έχει πρόσβαση σε θέσεις εργασίας ανάλογα με την εκπαίδευσή του;
- Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να υπάρξει οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών όσον αφορά την πρόσβαση στην ίδια δουλειά;
- Γιατί οι γυναίκες τείνουν να έχουν πρόσβαση σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης; Θεωρείτε ότι υπάρχουν θέσεις εργασίας που «δεσμεύονται» για μετανάστριες; Δώστε ένα παράδειγμα.

Δραστηριότητα 2: Διπλή διάκριση: «φύλο» και «χώρα προέλευσης».

- Αναλογιστείτε γιατί το να είσαι «γυναίκα», «μετανάστρια» και «να αναζητεί εργασία» καθιστά ακόμη πιο δύσκολη την πρόσβαση σε εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Δώστε μερικά παραδείγματα.
- Προσδιορίστε στο κείμενο ένα παράδειγμα στρατηγικής ένταξης στην εργασία που ευνοεί την πρόσβαση των μεταναστριών στην αγορά εργασίας.
- Σκεφτείτε και προτείnete δύο συγκεκριμένα μέτρα που θα μπορούσαν να ευνοήσουν την πρόσβαση στην αγορά ειδικευμένης εργασίας για τις μετανάστριες.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Όροι	Σημειώσεις	Πηγή
Κτήση ιθαγένειας	Κτήση ιθαγένειας θεωρείται οποιοσδήποτε τρόπος που μπορεί να γίνει κανείς υπήκοος, δηλαδή από τη γέννηση ή οποιαδήποτε στιγμή μετά τη γέννηση, αυτόματος ή μη, βάσει απόδοσης, δήλωσης, επιλογής ή εφαρμογής.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ιθαγένεια / υπηκοότητα	Ο συγκεκριμένος νομικός δεσμός μεταξύ ενός ατόμου και του κράτους του, που αποκτάται μέσω γέννησης ή πολιτογράφησης, είτε με δήλωση, επιλογή, γάμο είτε με άλλα μέσα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διπλή ιθαγένεια	Η ταυτόχρονη κατοχή δύο ή περισσότερων υπηκοοτήτων από το ίδιο πρόσωπο.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Μπλε κάρτα της Ε.Ε	Η εξουσιοδότηση που φέρει τον όρο Μπλε Κάρτα της ΕΕ που δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να διαμένει και να εργάζεται στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τη Μπλε Κάρτα).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Οικογενειακή επανένωση	Η σύναψη οικογενειακής σχέσης που είναι είτε: α) η είσοδος και η διαμονή σε κράτος μέλος της ΕΕ, σύμφωνα με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση), από μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ («χορηγός»), προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή μονάδα, είτε η οικογενειακή σχέση προέκυψε πριν είτε μετά την είσοδο του χορηγού ή β) μεταξύ πολίτη της Ένωσης και υπηκόου τρίτης χώρας εγκατεστημένο εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος στη συνέχεια εισέρχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενδοϋπηρεσιακώς	Υπήκοος τρίτης χώρας που υπόκειται σε	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο

μετατιθέμενος	προσωρινή απόσπαση από επιχείρηση εγκατεστημένη εκτός της επικράτειας κράτους μέλους της ΕΕ και με την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας δεσμεύεται με σύμβαση εργασίας σε οντότητα που ανήκει στην επιχείρηση ή στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων εγκατεστημένος εντός αυτής της επικράτειας.	και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του αίματος	Ο προσδιορισμός της ιθαγένειας ενός ατόμου με βάση την ιθαγένεια των γονέων του (ή του ενός γονέα ή ενός συγκεκριμένου γονέα) κατά τη γέννηση του ατόμου-στόχου και κατά τη στιγμή της απόκτησης της ιθαγένειας από το άτομο-στόχο (τα δύο χρονικά σημεία διαφέρουν σε περιπτώσεις απόκτησης μετά τη γέννηση).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του εδάφους	Η αρχή ότι η ιθαγένεια ενός ατόμου καθορίζεται με βάση τη χώρα γέννησής του.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Επί μακρόν διαμένων	Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, όπως προβλέπεται από τα άρθ. 4 έως 7 της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τους Μακρόν Διαμένοντες) ή όπως προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Απώλεια ιθαγένειας	Οποιοσδήποτε τρόπος απώλειας της ιδιότητας του πολίτη μιας χώρας, εκούσια ή ακούσια, αυτόματα ή με πράξη δημοσίων αρχών.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πολιτογράφηση	Οποιοσδήποτε τρόπος κτήσης ιθαγένειας μετά τη γέννηση που δεν κατείχε προηγουμένως το πρόσωπο-στόχος και που απαιτείται αίτηση από αυτό το πρόσωπο ή τον νομικό του εκπρόσωπο, καθώς και πράξη χορήγησης ιθαγένειας από δημόσια αρχή.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής	Οποιαδήποτε άδεια που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ που επιτρέπει σε υπήκοο τρίτων χωρών να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του,	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

	σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.265/2010 (Κανονισμός για τις θεωρήσεις εισόδου μακράς διαμονής).	09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Εποχικά εργαζόμενοι	Υπήκοος τρίτης χώρας που διατηρεί τον κύριο τόπο διαμονής του σε τρίτη χώρα και διαμένει νόμιμα και προσωρινά στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για την άσκηση δραστηριότητας που εξαρτάται από την πάροδο των εποχών, με μία ή περισσότερες εργασίες ορισμένου χρόνου και με συμβάσεις που συνάπτονται απευθείας μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του εργοδότη που είναι εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενιαία άδεια	Άδεια διαμονής που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ μετά από ενιαία διαδικασία αίτησης, επιτρέποντας στο υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του για λόγους εργασίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Υπήκοος τρίτης χώρας	Κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν είναι πρόσωπο που απολαμβάνει το δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ελεύθερη κυκλοφορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2(5) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 (Κώδικας Συνόρων Σένγκεν).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής για εργασία	Σε παγκόσμιο πλαίσιο, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους που επιτρέπει την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στη χώρα υποδοχής κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο αναφέρεται το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας να εργάζεται στην επικράτεια του κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	Δικαιώματα υγειονομικής περίθαλψης που απολαμβάνουν υπήκοοι τρίτων χωρών (μετανάστες, αιτούντες διεθνούς προστασία και πρόσφυγες) στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις χώρες καταγωγής τους.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

<p>Ωφελήματα κοινωνικής προστασίας</p>	<p>Μεταφορές, σε μετρητά ή σε είδος, μέσω συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε νοικοκυριά και άτομα για την απαλλαγή τους από το βάρος ενός ή περισσότερων από τους κινδύνους που ορίζονται στο σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική προστασία.</p>	<p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf</p>
<p>Αφομοίωση</p>	<p>Η διαδικασία με την οποία η πολιτιστική έκφραση μιας μειονοτικής ομάδας απορροφάται στην κυρίαρχη κουλτούρα της χώρας υποδοχής. Η διαδικασία προκύπτει από δημόσια μέτρα και κοινωνικές πρακτικές που συμβάλλουν στο λεπτή εξάλειψη των πολιτισμικών στοιχείων προέλευσης, αντικαθιστώντας τα με τα χαρακτηριστικά του κυρίαρχου πολιτισμού που αφορούν τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές.</p>	<p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 34</p> <p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 12.</p>
<p>Πολιτιστική ποικιλομορφία</p>	<p>Κοινότητα ή ομάδα στην οποία μπορεί να εντοπιστεί μια ποικιλία πολιτιστικών και κοινωνικών διαφορών. Αυτές οι διαφορές βασίζονται σε διάφορες μορφές εκφράσεων με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, το γένος, την κοινωνικοοικονομική θέση, τη γλώσσα, τις σωματικές και ψυχολογικές ικανότητες, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις παραδόσεις.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 41.</p>
<p>Αίσθημα του ανήκειν</p>	<p>Υποκειμενική εμπειρία που απορρέει από κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, σε ατομικό και δημόσιο επίπεδο, και που προκαλεί την αίσθηση του ανήκειν στη χώρα υποδοχής. Αυτό το συναίσθημα εξαρτάται από ένα σύνολο μεταβλητών, δηλαδή τη γλωσσική επάρκεια, τη συμμετοχή στις τοπικές κοινότητες, την ανταπόκριση στις κοινωνικές υπηρεσίες και το επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή. Το αίσθημα του ανήκειν επηρεάζεται από τη δυναμική μεταξύ του πολιτισμού από τη χώρα καταγωγής και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής.</p>	<p>Adapted Lähdesmäki, T., Mäkinen, K., Čeginskas, V. L. A., & Kaasik-Krogerus, S. (2021). Politics of Belonging: Concepts and Method. In <i>Europe from Below: Notions of Europe and the European among Participants in EU Cultural Initiatives</i> (pp. 25–44). Brill. http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1sr6j1b.7</p> <p>Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 4.</p>
<p>Φύλο (γένος)</p>	<p>Κοινωνική κατασκευή διαφορετικών</p>	<p>Διεθνής Οργάνωση Εργασίας</p>

	<p>ρόλων που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες που αφορούν οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές. Οι ρόλοι των φύλων θεωρούνται κατάλληλοι για άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου και επηρεάζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, οδηγώντας τελικά σε ανισότητες και διαφορετικές ίσες ευκαιρίες. Ο όρος φύλο (γένος) συχνά συγχέεται με το «βιολογικό φύλο», το οποίο περιλαμβάνει βιολογικές διαφορές.</p>	<p>(2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 8.</p> <p>Γραφείο του Ειδικού Συμβούλου για Θέματα Φύλου και Προώθηση των Γυναικών (OSAGI) Ηνωμένα Έθνη, Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, ορισμοί και έννοιες. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm</p>
<p>Ταυτότητα Φύλου</p>	<p>Εσωτερική και ατομική εμπειρία που αισθάνεται κάθε άτομο σχετικά με το φύλο με το οποίο ταυτίζεται, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Η ταυτότητα φύλου μπορεί να είναι ίδια ή διαφορετική από το φύλο με το οποίο γεννήθηκε το άτομο και μπορεί ακόμη και να μην αντιστοιχεί σε κανένα από τα δύο. Τα άτομα μπορεί να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα φύλου τους σε διαφορετικά στάδια της ζωής και η έκφρασή της μπορεί να αποκαλυφθεί μέσω της ένδυσης, της συμπεριφοράς και της προσωπικής εμφάνισης. «Η ταυτότητα φύλου είναι μόνο μία από τις πολλές πιθανές κοινωνικές ταυτότητες».</p>	<p>Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 18.</p> <p>Wood, W., Eagly, A. (2009).</p>
<p>Ταυτότητα</p>	<p>Η ταυτότητα μεταφράζει την εικόνα που έχει κάποιος για τον εαυτό του σε σχέση με τους άλλους. Από οντολογική άποψη, φέρει την ουσία της ύπαρξης, η οποία είναι μεταβλητή, ειδικά όταν λαμβάνει κανείς υπόψη χαρακτηριστικούς παράγοντες όπως η εθνικότητα, η εθνότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το φύλο και οι συμπεριφορές. Η ταυτότητα αναφέρεται σε κοινωνικές κατηγορίες και πηγές του αυτοσεβασμού ή της αξιοπρέπειας του ατόμου. Υπό αυτή την έννοια, το άτομο δεν υπάρχει απομονωμένο από το κοινωνικό του πλαίσιο. Με τη σειρά της, η κοινωνία δεν είναι αποκομμένη από διαδικασίες ταυτότητας, γεγονός που καθιστά την</p>	<p>Συμβούλιο της Ευρώπης, Γλωσσάρι βασικής ορολογίας https://www.coe.int/en/web/autobiography-intercultural-encounters/glossary</p> <p>Fearon, J. (1999). What is identity (as we now use the word)?, p. 3. https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word.pdf</p>

<p>Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης</p>	<p>έννοια ρευστή και ποικιλόμορφη. Δράσεις και συμπεριφορές που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αποδόμηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων με στόχο τη μείωση των διακρίσεων με ταυτόχρονη προώθηση αποτελεσματικών συνθηκών συμμετοχής στην κοινωνία. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης ενημερώνουν και προωθούν ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, διευκρινίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών, μεταδίδοντας και παρακολουθώντας τη διαδικασία νομιμοποίησης στη χώρα υποδοχής, επισημαίνοντας λύσεις που σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση ή τη νομική υποστήριξη.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.</p> <p>Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW).</p>
<p>Πολιτικές κοινωνικής ένταξης</p>	<p>Συνίστανται στο σχεδιασμό μέσω δημόσιας πολιτικής που εγγυώνται την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη σε όλους τους τομείς της ζωής. Οι στρατηγικές ένταξης επικεντρώνονται στη διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής των πολιτών όλων των ομάδων (συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων). Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης εκφράζουν συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Στον τομέα της μετανάστευσης, οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης σχεδιάζονται σε τομείς όπως η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, τα συνεταιριστικά κινήματα και άλλα. Αυτές οι πρακτικές συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στη ζωτικότητα της κοινωνίας των πολιτών, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας.</p>	<p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0.</p>
<p>Πρακτικές κοινωνικής ένταξης</p>	<p>Οι πρακτικές κοινωνικής ένταξης αναφέρονται στις ενέργειες, τις δυναμικές και τις στρατηγικές για την προώθηση της διαδικασίας βελτίωσης της ικανότητας, των ευκαιριών και της αξιοπρέπειας των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της ταυτότητάς τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.</p>
<p>Διαδικασίες ένταξης</p>	<p>Μέθοδος, συστήματα ή αλληλουχίες ενεργειών που διευκολύνουν ή επιτρέπουν την ενσωμάτωση στοιχείων μιας μειονοτικής ομάδας στην κυρίαρχη</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.</p>

	ομάδα. Αυτές οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και πολυδιάστατες και συνεπάγονται την εξέταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών και των κοινωνιών των χωρών διέλευσης ή προορισμού. Η ένταξη απαιτεί την πρόσβαση σε διαφορετικά είδη υπηρεσιών, την αγορά εργασίας και τον προσδιορισμό και τον σεβασμό ενός βασικού συνόλου αξιών που δεσμεύουν τους μετανάστες και τις κοινότητες υποδοχής σε έναν κοινό σκοπό.	
Ένταξη	Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας στέγασης από όλους τους μετανάστες και τους γηγενείς υπηκόους(EMN, 2018, σελ.214).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διαπολιτισμικότητα	Αναφέρεται στη σχέση μεταξύ των πολιτισμών. Οι διαπολιτισμικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από τη σκοπιμότητα των αλληλεπιδράσεων, της μάθησης και της αμοιβαίας ανταλλαγής μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Προβλέπουν μια αποτελεσματική συνύπαρξη μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς και τη δυνατότητα αποτελεσματικής ανταλλαγής γνώσεων και τρόπων ύπαρξης και ζωής. Η διαπολιτισμικότητα από την άποψη του φύλου (γένους) επιδιώκει να προωθήσει την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών καταπολεμώντας τα εμπόδια που διατηρούν τις ανισότητες.	UNESCO. Ποικιλομορφία Πολιτισμικών Εκφράσεων. https://en.unesco.org/creativity/in-terculturality Άρθρο 4.8 της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Ποικιλομορφίας της Πολιτιστικής Έκφρασης.
Μετανάστευση	Ο όρος μετανάστευση προσδιορίζεται με μια ευρύτερη έννοια. Αντιστοιχεί σε μια διαδικασία μετατόπισης που καλύπτει κάθε είδους μετακίνηση ανθρώπων, ομάδων ή ατόμων από το ένα μέρος στο άλλο προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών και επιπέδων διαβίωσης. Η μετακίνηση ανθρώπων περιλαμβάνει τη διεθνή μετανάστευση (διασυνοριακή σε άλλο κράτος) και την εσωτερική μετανάστευση (μετακίνηση εντός της χώρας). Η διαδικασία μετανάστευσης θεωρείται πάντα με διάρκεια πάνω από ένα έτος ανεξάρτητα από τη διάρκεια, τη	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 255 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW)

	<p>σύνθεση ή τα αίτια. Περιλαμβάνει τη μετανάστευση προσφύγων, εκτοπισμένων, ξεριζωμένων ατόμων, περιβαλλοντικών μεταναστών, οικονομικών μεταναστών και ατόμων που μετακινούνται για άλλους λόγους, π.χ. πολιτική δίωξη, συγκρούσεις, οικογενειακή επανένωση.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 132</p>
Πολυπολιτισμικότητα	<p>Ένα μοντέλο που προτείνει μια κοινωνία βασισμένη στην αρχή ότι ο καθένας έχει μια κοινότητα, κάθε κοινότητα έναν πολιτισμό και κάθε πολιτισμός τον δικό του χώρο και τα απαραίτητα όρια. Βασίζεται σε μια πολιτική που προσυπογράφει την αρχή της πολιτιστικής πολυμορφίας και υποστηρίζει το δικαίωμα διαφορετικών πολιτισμών και εθνοτικών ομάδων να διατηρούν διακριτές πολιτιστικές ταυτότητες διασφαλίζοντας τη δίκαιη πρόσβασή τους στην κοινωνία, ενστερνίζοντας τις συνταγματικές αρχές και τις κοινές αξίες που επικρατούν στην κοινωνία. Τονίζει τις πολιτισμικές διαφορές και τους διαφορετικούς πολιτισμούς που υπάρχουν ο ένας γύρω από τον άλλο χωρίς απαραίτητα μεγάλη επαφή ή συμμετοχική αλληλεπίδραση.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 142</p> <p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 265</p>
Κοινότητα	<p>Η κοινότητα είναι μια ομάδα ανθρώπων που ενώνονται με παρόμοια συμφέροντα και έχουν κοινά συμφέροντα. Με άλλα λόγια, είναι ομάδες οργανωμένες μεταξύ τους σύμφωνα με ορισμένους στόχους και μοιράζονται κοινές αξίες και πεποιθήσεις με βάση τη γλώσσα, τα έθιμα, την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, τη γεωγραφική θέση και την παγκόσμια προοπτική. Μέσα σε μια κοινότητα, είναι σύνηθες να δημιουργείται μια αμοιβαία ταυτότητα που είναι διαφορετική από άλλες ομάδες. Συνήθως οι κοινότητες μεταναστών υποστηρίζονται από άλλους μετανάστες από την ίδια εθνικότητα, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση άτυπων δικτύων που παίζουν ρόλο στην καθοδήγηση και τη διατήρηση του δικού τους πολιτισμού για τις μελλοντικές γενιές.</p>	<p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.</p>
Ενδυνάμωση	<p>(γυναικών ε., μεταναστριών ε.)</p> <p>Είναι μια διαδικασία ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της</p>	<p>Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες</p>

	<p>αυτονομίας και της αυτοδιάθεσης ενός ατόμου, που έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής του και μεγαλύτερη προσωπική ανάπτυξη, ικανότητα υπεράσπισης και αντίστασης στις αντιξοότητες. Απευθύνεται σε ομάδες που για διάφορους λόγους βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Η ενδυνάμωση των γυναικών περιλαμβάνει την προώθηση της αυξημένης συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η ενδυνάμωση των μεταναστριών πρέπει να βασίζεται στη βελτίωση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και των ικανοτήτων ως μέρος μιας διαδικασίας οικοδόμησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης. Η ενδυνάμωση των γυναικών βασίζεται σε μια διαδικασία προόδου προς την ισότητα.</p>	<p>εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 22.</p> <p>Οντότητα των Ηνωμένων Εθνών για την Ισότητα των Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών. Έννοιες και ορισμοί. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm</p>
Αλλοδαπός	<p>Στο παγκόσμιο πλαίσιο, ένα άτομο που δεν είναι υπήκοος (ιθαγενής ή πολίτης) ενός δεδομένου κράτους. Στο πλαίσιο της ΕΕ, πρόσωπο που δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ.</p>	<p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf</p>
Ετερότητα	<p>Η ετερότητα είναι μια έννοια φιλοσοφικής προέλευσης που σημαίνει «ο χαρακτήρας του άλλου» και «την αναγνώριση του άλλου στη διαφορά του/της», η διαφορά νοείται ως εθνική, κοινωνική, πολιτιστική ή θρησκευτική.</p>	<p>Lalande André, <i>Dictionnaire de philosophie</i>, éd. PUF, Paris, 1993</p>
Εθνικοποίηση	<p>Η εθνικοποίηση αναφέρεται σε μια διαδικασία κατά την οποία οι άνθρωποι λανθασμένα ή σωστά τοποθετούνται σε μια εθνική ομάδα με βάση την καταγωγή, την εμφάνιση ή τον τρόπο ζωής τους. Η συμπεριφορά των ανθρώπων εξηγείται κυρίως με βάση μια υποτιθέμενη εθνότητα.</p>	<p>Διαμορφώθηκε από Jean-Loup Amselle in <i>L'Ethnicisation de la France</i> (Éditions Lignes, 2011).</p>
Ρατσισμός	<p>Ρατσισμός, που ονομάζεται επίσης φυλετική διάκριση, είναι η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι μπορούν να χωριστούν σε ξεχωριστές και αποκλειστικές βιολογικές οντότητες που ονομάζονται «φυλές». Ότι δηλαδή υπάρχει αιτιώδης σύνδεση μεταξύ κληρονομικών φυσικών χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, της διάνοιας, της ηθικής και άλλων πολιτιστικών και</p>	<p>https://www.britannica.com/topic/racism</p>

	<p>συμπεριφορικών χαρακτηριστικών· και ότι κάποιες φυλές είναι εγγενώς ανώτερες από άλλες.</p>	
Θεσμικός ρατσισμός	<p>Η έννοια του «θεσμικού ρατσισμού» χρησιμοποιείται για την ονομασία ενός φαινομένου που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι, παρά τη νομοθεσία που προωθεί την ισότητα μεταξύ των πολιτών, όσοι προέρχονται από μειονοτικά υπόβαθρα βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση. Ονομάζοντας το φαινόμενο, μπορούμε να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς και πιθανώς να καταπολεμήσουμε τις πηγές της ανισότητας.</p>	<p>"Le racisme institutionnel : de l'invention politique a la recherche d'outils", Audrey Osler, Hugh Starkey, Migrations Société, 2010/5 N° 131 pages 133 à 152 DOI 10.3917/migra.131.0133</p>
Κρατικός ρατσισμός	<p>Ο κρατικός ρατσισμός, που επίσης εννοείται ως «θεσμικός ρατσισμός», είναι ιστορικά θεσμοθετημένος ρατσιστικός διαχωρισμός. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται στη συνέχεια στην εθνική της διάσταση. Στη σύγχρονη εποχή στη Δύση, οι υποστηρικτές αυτής της έννοιας που συζητείται ή επικρίνεται την κατανοούν με την έννοια της συστημικής διάκρισης που αφορά το κράτος. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται σε μια κοινωνική κατασκευή.</p>	<p>Saïd Bouamama, <i>Des classes dangereuses à l'ennemi intérieur</i>, Syllepse Eds, 2021.</p>
Φυλετισμός	<p>Η έννοια του φυλετισμού αναφέρεται στη διαδικασία κατηγοριοποίησης και παραγωγής φυλετικών ιεραρχιών μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία. Αυτή η διαδικασία συνίσταται στη ριζοσπαστικοποίηση των αντιληπτών διαφορών μεταξύ ατόμων ή ομάδων που ιεραρχούνται βάσει βιολογικών κριτηρίων, με σκοπό την κυριαρχία, την εκμετάλλευση ή τον αποκλεισμό των κατώτερων και αλλοιωμένων ομάδων εντός αυτής της σχέσης εξουσίας.</p>	<p>Suzie Telep, "Racialisation", <i>Langage et société</i>, 2021/HS1, pp. 289 à 292.</p>
Σεξισμός	<p>Ο σεξισμός είναι η διάκριση με βάση το φύλο ενός ατόμου ή κατ' επέκταση στο ίδιο το φύλο. Ο σεξισμός συνδέεται με την προκατάληψη και την έννοια των στερεοτύπων και των ρόλων των φύλων, που μπορεί να περιλαμβάνει την πεποίθηση ότι το ένα φύλο ή γένος είναι εγγενώς ανώτερο από το άλλο. Στην ακραία του μορφή, μπορεί να ενθαρρύνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τον βιασμό ή άλλες μορφές σεξουαλικής βίας. Ο</p>	<p>Λεξικό Larousse</p>

	σεξισμός αναφέρεται επίσης στις διακρίσεις λόγω φύλου με τη μορφή της ανισότητας των φύλων. Στόχος του σεξισμού είναι κυρίως οι γυναίκες.	
Διατομεακότητα	Η διατομεακότητα ή διατομεακισμός είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται στην κοινωνιολογία και την πολιτική σκέψη, η οποία αναφέρεται στην κατάσταση των ανθρώπων που βιώνουν πολλές μορφές διαστρωμάτωσης, κυριαρχίας ή διακρίσεων ταυτόχρονα σε μια κοινωνία.	Patricia Hill Collins, <i>Intersectionality as Critical Social Theory: Intersectionality as Critical Social Theory</i> , Duke University Press, 2019
Καταπίεση	Η κοινωνική καταπίεση αναφέρεται στην καταπίεση που επιτυγχάνεται με κοινωνικά μέσα και έχει κοινωνική εμβέλεια – επηρεάζει ολόκληρες κατηγορίες ανθρώπων. Συμβαίνει κάθε φορά που μια ομάδα κατέχει την εξουσία πάνω σε μια άλλη στην κοινωνία μέσω του ελέγχου των κοινωνικών θεσμών, νόμων, εθίμων και κανόνων της κοινωνίας.	https://www.crrf-fcr.ca/fr/bibliotheque/glossaire-fr-fr-1/item/27171-oppression-sociale
Νομιμοποίηση	Στο πλαίσιο της ΕΕ, κρατική διαδικασία με την οποία παρανόμως στους διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών απονέμεται νόμιμος κατάσταση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.315
Ξενοφοβία	Στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά δυσφημούν πρόσωπα, με βάση την αντίληψη ότι είναι ξένοι ή ξένοι στην κοινότητα, κοινωνία ή εθνική ταυτότητα.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.407
Αλλοφοβία	Αποστροφή προς την ετερότητα ή εχθρική συμπεριφορά προς άτομα από άλλη κουλτούρα ή θρησκεία.	http://www.encyclopedie.fr/definition/allophobie
Ισλαμοφοβία	Η Ισλαμοφοβία είναι ένας πολύσημος όρος, ο οποίος ετυμολογείται ως ο φόβος ή ο τρόμος του Ισλάμ, αλλά μπορεί επίσης να σημαίνει εχθρότητα προς το Ισλάμ ή τους Μουσουλμάνους, αν και δεν υπάρχει συναίνεση σήμερα.	Προσαρμοστικήκαπό La Commission nationale consultative des droits de l'Homme (CNCDH) στηνετήσιαέκθεσήτηςγιατο 2013
Κοινωνική πρόνοια	(σ. ευεξία) Η ευημερία μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας γενικότερα, αντανακλάται στην ευημερία των μεμονωμένων μελών της με ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα υγείας και οικονομίας [προσαρμογή από το Λέξικο,	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, 2019, <i>Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση</i> , σελ. 197 &Merriam-Webster, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022.

	<p>2022 & Oxford Reference, 2022]. Κοινωνική πρόνοια ή Σ. προστασία. Το σύνολο των οργανωμένων δημόσιων (κρατικών/κυβερνητικών) ή ιδιωτικών υπηρεσιών, πολιτικών και προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη, μείωση και εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ευπαθειών στη φτώχεια και τη στέρηση μειονεκτούντων ομάδων (φτωχοί, ασθενείς, ηλικιωμένοι κ.λπ.).</p>	
<p>Κράτος πρόνοιας (σύστημα)</p>	<p>Ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο το κράτος αναλαμβάνει να προστατεύει την ατομική και συλλογική ευημερία των πολιτών του, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν οικονομική ή κοινωνική ανάγκη, παρέχοντας μια σειρά από υπηρεσίες όπως υγειονομική περίθαλψη, ανεργία, εκπαίδευση, συντάξεις και άλλα επιδόματα πρόνοιας. ένα κράτος/έθνος/χώρα που χαρακτηρίζεται από τη λειτουργία του συστήματος του κράτους πρόνοιας, που χρηματοδοτείται τόσο από τη φορολογία όσο και από την εθνική ασφάλιση.</p>	<p>Προσαρμογή από το Λεξικό Cambridge, 2022 & Λεξικό, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1137 & Oxford Reference, 2022 & Merriam-Webster, 2022.</p>
<p>Ανθρώπινα δικαιώματα</p>	<p>(οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων)</p> <p>Συμφωνημένα διεθνή πρότυπα που αναγνωρίζουν και προστατεύουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα κάθε ατόμου, χωρίς καμία διάκριση (Κύριο Γλωσσάρι Όρων της UNHCR). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου και ορίζονται σε μια ποικιλία εθνικών, περιφερειακών και διεθνών νομικών εγγράφων που γενικά αναφέρονται ως μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα [EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 195]. Ένα σύνολο βασικών δικαιωμάτων που θεωρούνται ότι ανήκουν σε όλα τα άτομα και τα οποία κάθε ανθρώπινο ον πρέπει να έχει δικαιώμα. αστικά και πολιτικά δικαιώματα: το δικαίωμα στη ζωή, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την ελευθερία της έκφρασης ή την ελευθερία από παράνομη φυλάκιση, βασανιστήρια, εκτέλεση· κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα: δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτισμό, δικαίωμα στη πρόσβαση σε φαγητό, στην εργασία και στην εκπαίδευση.</p>	<p>Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 19 & Oxford Reference, 2022 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022.</p>

<p>(Ανθρώπινα) δικαιώματα γυναικών</p>	<p><i>(συν. ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών).</i></p> <p>Δικαιώματα που προάγουν μια θέση νομικής, πολιτικής και κοινωνικής ισότητας των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και της δίκαιης μεταχείρισης για τις γυναίκες, καθώς και για τους άνδρες, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών ως αναπαλλοτρίωτο, αναπόσπαστο και αδιαίρετο μέρος των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή η αναγνώριση ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και ότι οι γυναίκες βιώνουν αδικίες αποκλειστικά λόγω του φύλου τους.</p>	<p>Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Merriam-Webster, 2022.</p> <p>Προσαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4 & Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 31.</p>
<p>Προστασία (ανθρωπίνων) δικαιωμάτων</p>	<p><i>Προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα (ΠΑΔ).</i></p> <p>Η ΠΑΔ είναι ένα εννοιολογικό πλαίσιο για τη διαδικασία της ανθρώπινης ανάπτυξης που βασίζεται κανονιστικά στα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στοχεύει λειτουργικά στην <i>προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων</i>: αυτή η προσέγγιση συνεπάγεται συνειδητή και συστηματική προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης. Ο στόχος της ΠΑΔ είναι να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους (κατόχους δικαιωμάτων) να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους και να ενισχύσει το κράτος (φορείς του καθήκοντος) να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι υποχρεώσεις των κρατών για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτούν από αυτά να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, μαζί με τα δικαιώματα των ανδρών και των αγοριών.</p>	<p>Προσαρμογή από τη UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 9.</p>
<p>Χειραφέτηση/Απελευθέρωση</p>	<p><i>(γυναικών α., μεταναστριών α.)</i></p> <p>Η δράση ή η διαδικασία χειραφέτησης, δηλαδή η απελευθέρωση από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς, δηλαδή από τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου ατόμου· η ενέργεια ή η διαδικασία</p>	<p>Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022.</p> <p><i>Γυναικεία/γυναικεία χειραφέτηση ή απελευθέρωση των γυναικών:</i> η</p>

	<p>απελευθέρωσης από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς και παροχή κοινωνικής ή πολιτικής ελευθερίας και δικαιωμάτων (συν. απελευθέρωση, π.χ. χειραφέτηση από τη δουλεία). η πράξη της απελευθέρωσης από οποιαδήποτε ελεγκτική επιρροή, όπως παραδοσιακά ήθη ή πεποιθήσεις.</p>	<p>δράση ή η διαδικασία για την επίτευξη της ισότητας για τις γυναίκες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας (π.χ. <i>το κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών</i>) Προσαρμογή από το Λεξικό του Cambridge, 2022.</p>
Ισότητα των φύλων	<p>(συν. <i>Ισονομία/ισοτιμία των φύλων, ισότητα φύλων, σεξουαλική ισότητα</i>).</p> <p>Η πράξη της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών: η ισότητα των φύλων δεν συνεπάγεται ότι οι γυναίκες και οι άνδρες είναι το ίδιο, αλλά ότι έχουν ίση αξία και ότι πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Η κατάσταση στην οποία η πρόσβαση σε δικαιώματα ή ευκαιρίες δεν επηρεάζεται από το φύλο. Η έννοια ότι οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια έχουν ίσες συνθήκες, μεταχείριση και ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους και να συμβάλουν και να επωφεληθούν από την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.</p>	<p>Cambridge Λεξικό, 2022. Oxford Reference, 2022; Lexico, 2022.</p> <p>UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 3.</p>
Ανισότητα των φύλων	<p>Οι διαφορές στο καθεστώς, τη δύναμη και το κύρος που έχουν οι γυναίκες και οι άνδρες σε ομάδες, συλλογικότητες και κοινωνίες.</p>	<p>Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1119.</p>
Οπτική του φύλου	<p>(σε σπουδές σχετικά με την μετανάστευση)</p> <p>Η οπτική του φύλου αναγνωρίζει ότι οι διαφορές στις εμπειρίες ζωής με βάση το φύλο συχνά οδηγούν σε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες ανισότητες για τις γυναίκες και τα κορίτσια: Εφαρμόζεται στην ανάπτυξη πολιτικής και στην παροχή υπηρεσιών, η οπτική του φύλου μπορεί να συμβάλει στην προώθηση θετικών αλλαγών στη ζωή τους. Συνεπάγεται περαιτέρω συνείδηση του φύλου που αναγνωρίζει τη συνάφεια του φύλου στις πολλαπλές κοινωνικές του διαστάσεις και περιλαμβάνει, τόσο ως έννοια όσο και ως δράση, «τη γνώση και την κατανόηση των διαφορών στους</p>	<p>Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 19.</p> <p>(CambridgeΛεξικό, 2022)Προσαρμογή απόLarou, Campani, 2017, σελ. 91-92.</p> <p>Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 899.</p>

	<p>ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, ειδικά στο χώρο εργασίας». Όσον αφορά την έρευνα και την ανάλυση, η οπτική του φύλου συνεπάγεται αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την προκατάληψη των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση και την αναγνώριση των μεταναστριών ως ενεργών συμμετεχόντων.</p>	
<p>Σtereότυπο (α) (κοινωνικά)</p>	<p>Μια προκατασκευασμένη, τυποποιημένη, σταθερή και άκαμπτη νοητική εικόνα ή χαρακτηρισμός που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων ή καλύτερα την τάξη, τον τύπο ή την κοινότητα στην οποία ανήκουν: ένα στερεότυπο υποδηλώνει μια υπεραπλουστευμένη γνώμη, προκατειλημμένη στάση ή άκριτη κρίση που μπορεί να οδηγήσει σε αντιμετώπιζοντας τους ανθρώπους με συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. σεξουαλικά και φυλετικά στερεότυπα, το στερεότυπο της γυναίκας ως φροντιστή). Αποδίδεται σε μια συγκεκριμένη εθνική/εθνική, πολιτιστική ή φυλετική ομάδα, ένα τέτοιο γενικευμένο σύνολο χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών γεννά ψευδείς προσδοκίες ότι τα μεμονωμένα μέλη της ομάδας θα συμμορφωθούν με αυτά.</p>	<p>Προσαρμογή από Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022 & Oxford Reference, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1134 & Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 5.</p> <p>Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 28.</p>
<p>Σtereότυπο με βάση το φύλο (στερεότυπο φύλου)</p>	<p>(συν. στερεότυπα για το ρόλο του φύλου, σεξουαλικά στερεότυπα).</p> <p>Γενίκευση των διαφορών με βάση το φύλο που βλέπουν ορισμένες στάσεις, συναισθήματα και συμπεριφορές ως χαρακτηριστικό του τι σημαίνει να είσαι γυναίκα ή άνδρας, δηλαδή η υπόθεση ότι ορισμένοι κοινωνικοί ρόλοι, συμπεριφορές και επαγγέλματα πρέπει να περιορίζονται σε μέλη ενός φύλου. Τα στερεότυπα φύλου μπορεί να είναι αρνητικά (π.χ. <i>οι γυναίκες είναι κακοί οδηγοί, οι άντρες δεν μπορούν να αλλάξουν πάνες</i>) και καταφατικά (π.χ. <i>οι γυναίκες φροντίζουν καλύτερα, οι άνδρες είναι ισχυρότεροι</i>): τα στερεότυπα των ανδρών είναι συνήθως πιο θετικά από τα στερεότυπα των γυναικών, καθώς θεωρούνται οι άνδρες πιο ανεξάρτητοι και με μεγαλύτερη φυσική αντοχή. Τα αρνητικά στερεότυπα για τις</p>	<p>Προσαρμογή από Oxford Reference, 2022 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5 & Encyclopedia.com, 2019.</p>

	<p>γυναίκες έχουν συνήθως τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες σε μια κοινωνία λόγω της έλλειψης αυτοσεβασμού και αυτοπεποίθησης που μεταδίδεται στις γυναίκες από τις κοινωνικές προκαταλήψεις. Τα στερεότυπα για το φύλο καθίστανται επιβλαβή όταν περιορίζει την ικανότητα του ατόμου να κάνει τις επιλογές της ζωής του, όπως εκπαίδευση, επαγγελματική πορεία ή προσωπικές ικανότητες (βλ. επίσης, π.χ. <i>εργαζόμενοι και οι υπάλληλοι αρχειοθέτησης πρέπει να είναι γυναίκες</i>).</p>	
<p>Προκατάληψη</p>	<p>Η κατοχή προκατασκευασμένων ιδεών για ένα άτομο ή ομάδα, ιδέες που είναι ανθεκτικές στην αλλαγή ακόμη και ενόψει νέων πληροφοριών. Η προκατάληψη μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική. Τις περισσότερες φορές, μια προκατάληψη αποτελείται από δυσμενείς ή μεροληπτικές συμπεριφορές έναντι ατόμων διαφορετικών κατηγοριών: φυλετικές, σεξουαλικές και άλλα είδη προκατάληψης μπορεί να υπάρχουν σε επίπεδο προσωπικών σχέσεων και ατομικής συμπεριφοράς, καθώς και να θεσμοθετηθεί ως νομική ή διοικητική πολιτική.</p>	<p>Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1128. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 22.</p>
<p>Προκατάληψη με βάση το φύλο</p>	<p>(syn. προκατάληψη του φύλου, μεροληψία λόγω φύλου)</p> <p>Οι διαφορές ρόλων των φύλων αντικατοπτρίζουν προκαταλήψεις ή μεροληψίες, δηλαδή μια αρνητική στάση απέναντι στους άλλους που βασίζεται σε κοινωνικά στερεότυπα για τις γυναίκες και τους άνδρες και σε μια προκατάληψη για τα άτομα εκείνα που δεν έχουν προηγούμενη γνώση ή εμπειρία. Η προκατάληψη του φύλου, δηλαδή η άδικη διαφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες και οι άνδρες (μεροληπτική συμπεριφορά λόγω φύλου), έχει ως αποτέλεσμα να ευνοείται εύκολα το ένα φύλο έναντι του άλλου, συνήθως άνδρες και αγόρια έναντι των γυναικών και των κοριτσιών.</p>	<p>Προσαρμογή από Encyclopedia.com, 2019. Προσαρμογή από CambridgeΛεξικό, 2022 UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 3.</p>

<p>Εκμετάλλευση με βάση το φύλο</p>	<p>Εκμετάλλευση. Μια κοινωνική ή θεσμική σχέση στην οποία η μια ομάδα ωφελείται σε βάρος της άλλης μέσω μιας ανισορροπίας στην εξουσία. Η πράξη εκμετάλλευσης κάτι ή κάποιου, ειδικότερα η πράξη εκμετάλλευσης άδικου πλεονεκτήματος άλλου προς όφελός του (π.χ. σεξουαλική εκμετάλλευση, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, επαιτεία, δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, η αφαίρεση οργάνων κ.λπ.) (πηγή: Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, 2. Aufl., 2011).</p>	<p>Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1118. Προσαρμογή από EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 151. Η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση είναι μια μορφή βίας με βάση το φύλο [PSEA].</p>
<p>Έμφυλη βία</p>	<p>ΕΒ(συν. έμφυλη βία, βλάβη με βάση το φύλο).</p> <p>Ένας γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός ατόμου και βασίζεται σε κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές φύλου. Η φύση και η έκταση συγκεκριμένων τύπων έμφυλης βίας ποικίλλει ανάλογα με τους πολιτισμούς, τις χώρες και τις περιοχές. αυτές οι πράξεις μπορούν να συμβούν δημόσια ή ιδιωτικά. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή ταλαιπωρία. απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμός και άρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών· αναγκαστικός/πρόωρος γάμος και άλλες στερήσεις της ελευθερίας· σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης/κακομεταχείρισης, της εμπορίας ανθρώπων και της καταναγκαστικής πορνείας· ενδοοικογενειακή βία; επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, οι δολοφονίες τιμής και η κληρονομιά χηρών. Η βία με βάση το φύλο χρησιμοποιείται συχνά στο ίδιο πλαίσιο με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών (<i>Βία κατά των Γυναικών, ΒκΓ</i>), ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η</p>	<p>Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, <i>Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση</i>, σελ. 81&UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 2.</p>

	βία με βάση το φύλο μπορεί να επηρεάσει οποιονδήποτε.	
Προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	<p>Ευαίσθητη ως προς στο φύλο. Αντιμετωπίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου.</p> <p>Ευαισθησία ως προς το φύλο: η ικανότητα αναγνώρισης, ανάδειξης και αποκατάστασης υφιστάμενων διαφορών, ζητημάτων και ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και η ενσωμάτωσή τους σε στρατηγικές και δράσεις ·βαθμός ενσωμάτωσης της προοπτικής του φύλου σε δράσεις και πολιτικές, δηλαδή αντιμετώπιση των κανόνων φύλου, των ρόλων και της πρόσβασης σε πόρους στο βαθμό που απαιτείται για την επίτευξη καθορισμένων αναπτυξιακών στόχων.</p>	<p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 13-14, 17.</p>
Εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	<p>Ισοτιμία στην εκπαίδευση. Αναφέρεται σε ισοδύναμα ποσοστά ανδρών και γυναικών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα (σε σχέση με τον πληθυσμό ανά ηλικιακή ομάδα). Η ισοτιμία είναι απαραίτητη αλλά όχι επαρκής για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση: καθολική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ειδική εντολή για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων που υπονομεύουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Εξαλείψτε τις ανισότητες μεταξύ των φύλων σε όλα τα επίπεδα και βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο για τη δημιουργία αποτελεσματικών περιβαλλόντων μάθησης. Το ψήφισμα 70/138 της Γενικής Συνέλευσης σημείωσε ότι το ίσο δικαίωμα των κοριτσιών σε ποιοτική εκπαίδευση είναι κεντρικό στοιχείο της ατζέντας για την αειφόρο ανάπτυξη.</p>	<p>UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 6. UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 10.</p>
Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου	<p>(συν. πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, πολιτικές για το φύλο).</p> <p>Πολιτικές που γνωρίζουν και</p>	<p>Προσαρμογή από UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009,</p>

	<p>αντιμετωπίζουν τις διαφορές των φύλων. Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο: οι πολιτικές που αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες (όπως και οι άνδρες) είναι φορείς ανάπτυξης και ότι συχνά περιορίζονται με διαφορετικό τρόπο από τους άνδρες, πράγμα που σημαίνει ότι οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι προτεραιότητές τους μπορεί να διαφέρουν και μερικές φορές να συγκρούονται. Σχεδιασμός φύλου: μια προσέγγιση σχεδιασμού που αναφέρεται στη διαδικασία σχεδιασμού αναπτυξιακών προγραμμάτων και πολιτικών που είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, που σημαίνει αναγνώριση και συνεκτίμηση του αντίκτυπου των διαφορετικών ρόλων που διαδραματίζουν οι γυναίκες και οι άνδρες στην κοινωνία και το γεγονός ότι συχνά έχουν διαφορετικές ανάγκες στην κοινότητα ή τον τομέα-στόχο.</p>	<p><i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 14-15. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 14 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5.</p>
<p>Μετανάστρια ως παθητικό θύμα</p>	<p>Ο ρόλος της υπηρεσίας είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας για μια έμφυλη περιγραφή της μετανάστευσης, καθώς συχνά υποτίθεται ότι οι γυναίκες «ακολουθούν» τους άνδρες και ο ρόλος τους στη μετανάστευση είναι αντιδραστικός και όχι προληπτικός, καθώς η μετανάστευση αντιμετωπίζεται ως φαινόμενο που περιλαμβάνει τους άνδρες μόνο ως ενεργούς φορείς. Κοιτάζοντας πίσω, ορισμένες έρευνες φαίνεται να έχουν εμμονή με την οικονομία και την τάξη αποκλείοντας άλλους παράγοντες, ενώ κάποιες άλλες έδωσαν προσοχή στα θέματα φύλου [προσαρμογή από Kofman, Phizacklea, Raghuram, Sales, 2001, σελ. 23]. Μια τέτοια στερεότυπη άποψη ενισχύει την έννοια των μεταναστριών ως παθητικών πρακτόρων, δηλαδή «οπαδών» και «εξαρτώμενων», των οποίων η απασχόληση (όπου εμφανίζεται) γίνεται επίσης δευτερεύουσας σημασίας.</p>	<p>Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 897 & Kofman, 1999, σελ. 273.</p>
<p>Η μετανάστρια ως ενεργό υποκείμενο</p>	<p>(παράγοντας της μεταναστευτικής της εμπειρίας) Η πράξη της θεώρησης της κατάστασης των μεταναστριών ως ενεργών</p>	<p>Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 895, 899 & Kofman, 1999, σελ. 270, 273-274, 286.</p>

	<p>συμμετεχόντων στις μεταναστεύσεις. Αυτή η αλλαγή στην αντίληψη και την αναγνώριση των ρόλων οφείλεται στην διέγερση του ενδιαφέροντος για τις μετανάστριες από την έρευνα και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση της προκατάληψης των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση: οι προκύπτουσες αναφορές συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ανισορροπίας και στην απεικόνιση ενεργών μεταναστριών που αναπτύσσουν μεμονωμένες στρατηγικές και συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του νοικοκυριού. Μια τέτοια προσέγγιση υποστηρίχθηκε περαιτέρω με την παρατήρηση μεμονωμένων γυναικών που διαχειρίζονται το δικό τους πρόγραμμα μετανάστευσης ως ενεργά άτομα.</p>	
<p>Διπλή (ή Τριπλή) απομόνωση & περιθωριοποίηση και καταπίεση</p>	<p>(των γυναικών μεταναστριών)</p> <p>Το φύλο και η εθνικότητα, καθώς και η ενασχόληση με την οικιακή εργασία, που στερούνται κοινωνικής αναγνώρισης, καθιστούν τις μετανάστριες υποταγμένες σε μια τριπλή περιθωριοποίηση: κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική. Σε αυτόν τον τομέα, ο επαγγελματικός διαχωρισμός καταλαμβάνει μια ιδιαίτερη θέση, που σημαίνει: τη συγκέντρωση γυναικών και ανδρών σε διαφορετικούς τύπους και επίπεδα δραστηριότητας και απασχόλησης, με τις γυναίκες να περιορίζονται σε ένα στενότερο φάσμα επαγγελμάτων (οριζόντιος διαχωρισμός) από τους άνδρες και στο χαμηλότερο βαθμό εργασίας (κάθετος διαχωρισμός)</p>	<p>Campani, 2007, σελ. 5.</p> <p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4.</p>
<p>Οι διαφορές των μεταναστριών</p>	<p>(η συνθήκη του να είναι κανείς μετανάστης και γυναίκα)</p> <p>Μια προσέγγιση εξέτασης της ποικιλομορφίας των εμπειριών των μεταναστριών και των τρόπων με τους οποίους η τάξη, η φυλή/εθνικότητα, η εργασία και άλλες μεταβλητές διασταυρώνονται με το φύλο: αυτοί και άλλοι παράγοντες είναι όλοι σημαντικοί ενώ αντιμετωπίζονται οι μετανάστριες στη διπλή τους κατάσταση να είναι μετανάστριες και γυναίκα ως αφετηρία</p>	<p>Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 31-32.</p>

	των διαφορετικότητων τους.	
Φυλή	Υπάρχει στις μέρες μας μια ευρεία επιστημονική συναίνεση για την ανυπαρξία φυλής με βιολογική έννοια. Ο όρος φυλή χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα με μια ευρύτερη έννοια που αναφέρεται σε εθνότητες και κοινωνική ομάδα με κοινή καταγωγή. Η έννοια της εθνότητας έχει οριστεί ευρέως από την ανθρωπολογία, αναφερόμενη επίσης σε χαρακτηριστικά που αποδίδονται είτε από την εξω-ομάδα ή/και την ενδο-ομάδα, αλλά πάντα σχετίζονται με την πολιτιστική ιστορία και τις σχέσεις ετερότητας, περισσότερο με στατικές φυσικές διαφορές μεταξύ των ομάδων.	<p>Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων (2019). «Δήλωση AAPA για τη φυλή και τον ρατσισμό». Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.</p> <p>Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.</p> <p>Barth, F. (1970). <i>Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organisation of Culture Difference</i>. London: George Allen & Unwin.</p> <p>Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, Recomendación general relativa al artículo 1 de la Convención (1999), anexo 5 al informe del Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, documento A/54/18 de las Naciones Unidas, párr. 1;</p> <p>Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados (ACNUR), Manual y Directrices sobre Procedimientos y Criterios para Determinar la Condición de Refugiado (2011), documento HCR/1P/4/Spa/Rev.3 del ACNUR</p>
Ρατσισμός	Οποιαδήποτε θεωρία, δόγμα, ιδεολογία ή ομάδα ιδεών που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας ομάδας ανθρώπων έναντι των άλλων, με βάση τα πολιτισμικά, εθνικά σωματικά χαρακτηριστικά τους.	<p>Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.</p> <p>Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019):</p>

		<p>Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.</p> <p>Διαμερικανική Σύμβαση κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και των συναφών μορφών μισαλλοδοξίας (εγκρίθηκε στις 5 Ιουνίου 2013 και ισχύει από τις 11 Νοεμβρίου 2017), άρθ. 1, παράγρ. 4.</p>
<p>Διαχωρισμός</p>	<p>Η πράξη με την οποία ένα άτομο ή μια ομάδα διαχωρίζεται από άλλα με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την εθνικότητα ή την εθνική καταγωγή.</p>	<p>Berry, J. W. (2007). Acculturation strategies and adaptation. In J. E. Lansford, K. Deater-Deckard, & M. H. Bornstein (Eds.), <i>Immigrant families in contemporary society</i> (pp. 69–82). Guilford Press.</p> <p>Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.</p> <p>Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI): Σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 7: Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων</p>
<p>Κοινωνική ταυτότητα μετανάστριας</p>	<p>(κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και άλλες συνθήκες)</p> <p>Μπορούμε να κατανοήσουμε την κατασκευή κοινωνικής ταυτότητας ως μια δράση που στοχεύει στον ορισμό ή τον χαρακτηρισμό του εαυτού μας και συχνά σε σχέση με τα συναισθήματα του ανήκειν και της προσκόλλησης σε διαφορετικές ομάδες (οικογένεια, πολιτισμική ομάδα, φύλο, κ.λπ.). Η δράση της ταύτισης εκτελείται συχνά μέσω αφηγήσεων, οι οποίες προσφέρουν νόημα σε τροχιές ζωής που έχουν γνωρίσει σημεία καμπής, όπως η μετανάστευση. Η κοινωνική ταυτότητα ενός ατόμου δομείται επίσης σε διάλογο με κοινωνικές κατηγορίες. Υπό αυτή την έννοια, η κοινωνική ταυτότητα μιας μετανάστριας ενσωματώνει κοινωνικές κατηγορίες και σχήματα που</p>	<p>Abrams, D., & Hogg, M. A. (1990). An introduction to the social identity approach. <i>Social identity theory: Constructive and critical advances</i>, 1-9.</p> <p>Benwell, B. (2006). <i>Discourse and identity</i>. Edinburgh University Press.</p> <p>De Fina, A. (2003). Identity in narrative. <i>A study of immigrant discourse</i>, 251.</p> <p>Harré, Rom; Moghaddam, Fathali M. (2015). "Positioning Theory". <i>The International Encyclopedia of Language and Social Interaction</i>: 1–9.</p> <p>Macías-Gómez-Estern, B. & Vasquez, O. (2015): Identity construction in narratives of migration. In Hansen, Jensen &</p>

	<p>σχετίζονται με το φύλο, τη μετανάστευση και τις κοινωνικο-πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες, καθώς αναπαράγονται ή αντιστέκονται στη δική της πρακτορική προσωπική αφήγηση και την καθημερινή της τοποθέτηση.</p>	<p>Berliner (Eds.): <i>Conceptual and applied approaches to self in culture in mind</i>. Aalborg University Press. Aalborg.</p>
<p>Πολιτισμική ικανότητα</p>	<p>(στις σπουδές σχετικά με την μετανάστευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες)</p> <p>Τα πρότυπα ορίζουν την πολιτιστική ικανότητα ως τη διαδικασία μέσω της οποίας άτομα και συστήματα σχετίζονται με σεβασμό και αποτελεσματικότητα με ανθρώπους όλων των πολιτισμών, γλωσσών, τάξεων, εθνοτικών καταβολών, θρησκειών και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας με τρόπο που αναγνωρίζει, επιβεβαιώνει και εκτιμά την αξία των ατόμων, οικογενειών και κοινοτήτων, προστατεύοντας και διαφυλάσσοντας την αξιοπρέπεια του καθενός. Η πολιτιστική ικανότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της διαπολιτισμικής εμπειρίας και σχετίζεται με την «αποφυσικοποίηση» και τη συνείδηση των δικών τους πολιτισμικών αξιών και πρακτικών.</p>	<p>Ann Marie Garran & Lisa Werkmeister Rozas (2013) Cultural Competence Revisited, <i>Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work</i>, 22:2, 97-111, DOI: 10.1080/15313204.2013.78533</p> <p>Laluzza J.L. & Macías-Gómez-Estern, B. (2020): Border crossing. A service-learning approach based on transformative learning and cultural-historical Psychology (<i>Cruzando la frontera. Una aproximación al aprendizajeserviciodesde el aprendizajetransformativo y la psicología histórico-cultural</i>), <i>Culture and Education</i>, 32(3), 556-582 https://doi.org/10.1080/11356405.2020.1792755.</p> <p>Macías-Gómez-Estern, B. (2021). Critical Psychology for Community Emancipation: Insights from Socio-educative Praxis in Hybrid Settings. In <i>New Waves in Social Psychology</i> (pp. 25-54). Palgrave Macmillan, Cham.</p>
<p>Κοινωνικές ευκαιρίες</p>	<p>Γενικά χρησιμοποιείται για να αναφέρεται στην ιδέα ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές αναπτυξιακές αντικειμενικές δυνατότητες με βάση το περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσονται και συμμετέχουν. Έχει να κάνει με τη διαφορετική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική πρόοδο, οικονομική υποστήριξη, κοινωνικό κεφάλαιο, αναψυχή κ.λπ. Οι κοινωνικές ευκαιρίες μπορεί να είναι δύσκολο να μετρηθούν καθώς σχετίζονται με υποκειμενικά καθορισμένες επιθυμίες και ανάγκες.</p>	<p>Elster, J. (2019). <i>Tuercas y tornillos Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales</i>. Santa Fe, Asociación Civil Mirame Bien, 2019.</p>
<p>Κοινωνική ισότητα</p>	<p>Η κοινωνική ισότητα έχει χρησιμοποιηθεί με διαφορετικές έννοιες ανάλογα με τον</p>	<p>Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Κοινωνικής Ισότητας της</p>

	τομέα στον οποίο εφαρμόζεται αυτός ο όρος (υγεία, εκπαίδευση, νομικά, οικονομικά, ψυχολογία κ.λπ.). Σχετίζεται με τη δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πόρους και τη διανομή των μέσων. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση διαφορετικών κατηγοριών πόρων, που σχετίζονται όχι μόνο με τα χρηματοοικονομικά αγαθά, αλλά και με το κοινωνικό κεφάλαιο, το κοινωνικό κλίμα, τη συμμετοχή, τα δίκτυα βοήθειας, τους συναισθηματικούς δεσμούς, τις σχέσεις και την κοινότητα και την προσωπική ευημερία.	Μελβούρνης https://socialequity.unimelb.edu.au/stories/what-is-social-equity . Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Μετανάστευση	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, η πράξη της άφιξης σε μια περιοχή και της παραμονής για μια περίοδο αρκετά μεγάλη ώστε να την κάνει την κύρια κατοικία της. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ενέργεια με την οποία ένα άτομο εγκαθιστά τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για περίοδο που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες, αφού προηγουμένως διέμενε συνήθως σε άλλο μέλος της ΕΕ κράτος ή τρίτη χώρα.	Castles, S. (1998). <i>The age of migration: International population movements in the modern world</i> . Macmillan International Higher Education. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019): Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Κοινωνική ένταξη	Ορισμός στο πλαίσιο της ΕΕ, πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, καθώς και για τον συντονισμό πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, σε θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Κοινωνικός αποκλεισμός	Στο πλαίσιο της ΕΕ, μια κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο εμποδίζεται (ή αποκλείεται) να συνεισφέρει και να επωφεληθεί από την οικονομική, κοινοτική και κοινωνική πρόοδο.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο

**VOICES OF
IMMIGRANT
WOMEN**

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.